



RIIGI TEATAJA

Nr. 103.

6. detsembril 1935.

Nr. 103.

- Art. 859. Riigi varade seadus.
860. Ühistegevuskoja seadus.
861. Pärandi- ja kingimaksu seadus.
862. Riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja viljapuuadade omanduseks andmise seaduse muutmise ja täiendamise seadus.
863. Tööstusliku töö seaduse muutmise ja täiendamise seadus.
864. Armuandmispalvete esitamise korra määrus.
865. Tollitariifi § 41 järgi tollitavate väetisainete nimekirja täiendus.
866. Täiendav määrus liitrohtude, doseeritud meditsiiniliste preparaatide, arstimisplaastrite, bakteeriapreparaatide ja seerumite kohta. — Sisseveoks lubatud liitrohtude, doseeritud meditsiiniliste preparaatide, arstimisplaastrite, bakteeriapreparaatide ja seerumite nimekirja seitsmes täiendus.
867. Seltskondlikkudes huvides elanikkude tarviduste rahuldamiseks tehtavate tööde, mille jätkamine on lubatud pärast kella 12 päeval suurte pühade laupäevadel, nimekirja muutmine.
868. Juhatuskirja täiendus kinnisvarade hindamise ja hindamismaksu võtmise korra kohta Tallinnas.
869. Pärnus asuvate avalikkude matmispaikade maksunormid 1936, 1937 ja 1938 a. peale.

859. Riigi varade seadus.

Antud Riigivanema poolt dekreedina 20. novembril 1935.

I.

1. osa.

Üldeeskiri.

§ 1. Kõigi riigile kuuluvate varade valitsemine, kasutamine ja võõrandamine toimub käesoleva seaduse alusel, kuivõrd erieeskirjades pole nähtud ette muud korda.

Riigi varaks käesoleva seaduse mõttes loetakse asjad kui ka varalised õigused.

Vabariigi Valitsuse määrusega võidakse osalt või täiel määral laiendada käesoleva seaduse eeskirju omavalitsuste või üksikute omavalitsuste liikide varade valitsemisele ja võõrandamisele, määrates vastavate omavalitsusasutiste võimupiirid seaduse täitmise suhtes.

2. osa.

Riigi varade valitsemine.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 2. Vara, mis saavutatud riigiteenistuses seisvate isikute teenistus-
alase tegevuse läbi, langeb riigi omaks, kuivõrd vastavad erieeskirjad ei
määra teisiti.

§ 3. Riigi varasid valitsevad asutised, kellele see seatud korras tehtud kohuseks.

Riigi vara, mis oma iseloomult ja otstarbalt on määratud teatud eritõesanneteks, kuulub selle asutise valitsemisele, kelle kohuseks on seesuguste tõesannete teostamine, kui see seatud korras pole määratud teisiti.

§ 4. Kuivõrd erieeskirjad ei määra vara valitsejat ega erikorda selle valitseja määramiseks, võib riigi vara üle anda ning üle võtta valitsemiseks ühelt riigiasutiselt teisele:

1) ministeeriumi valitsuse või osakonna piirides — valitsuse või osakonna juhataja või ministri otsusel;

2) ühe ministeeriumi piirides — ministeeriumi vastavate valitsuste või osakondade juhatajate kokkuleppel või ministri otsusel;

3) ühelt ministeeriumilt teisele — Vabariigi Valitsuse otsusel, kusjuures vallasvara üleandmine võib toimuda ka vastavate ministrite kokkuleppel, kuivõrd Vabariigi Valitsus pole määranud teisiti.

Eelmises lõikes määratud kord pole kohaldatav juhul, kui üleandja või ülevõtja varade valitsejaks on eriline iseseisev asutis või ettevõtte, kelle varasid valitsetakse erieeskirjade alusel, või kui üleandja ja ülevõtja tulu kasutatakse lahkuminevateks otstarveteks.

§ 5. Ametiasutises, kelle valitsemisele kuulub teatud vara, peavad leiduma täpsed ja õiged andmed ning vastavil juhtudel ka plaanid selle vara kohta; ametiasutis peab hoolitsema tema valitsemisel olevate kinnisvarade piiride selgitamise ning kindlaksmääramise eest.

§ 6. Ametiasutis hoolitseb tema valitsemisel olevate ehitiste ja muu vara alalhoidu eest, samuti et see vara oleks korras, et selle tarvitamine toimuks seaduslikult, otstarbekohaselt, tulusalt ja korralikult, ja et õigel ajal täidetakse varal lasuvad ja varast tingitud kohustused.

§ 7. Varad ja nende kohta käivad dokumendid antakse valitsemiseks üle allkirjade vastu.

§ 8. Kui üleandmisel on vaja märkida vara või dokumendi koosseisu või seisukorda, koostab vastuvõtja akti. Akti koostamine on igal juhul kohuslik kinnisvarade ja ehitiste, ladude ja sisseseadete ülevõtmisel, ja ülema äranägemisel ka muude varade ülevõtmisel.

Akti koostamise juurde kutsutakse vara üleandja; viimane võib aktis märkida puudusi ja eksimusi, mis ta akti kokkuseadmisel märganud. Asjaolu, et üleandja ei ilmu, ei takista akti kokkuseadmist ega vara ülevõtmist.

Akti märgitakse vajalikud andmed asja koosseisu ja päraldiste, vanaduse, iseloomu, suuruse, tehtud paranduste, seisukorra, kasutamiseviisi, kasutaja ja märgatud puuduste kohta ning vajaduse korral ka üleantava asja või vara hind.

§ 9. Riigiteenijad peavad toimima varade valitsemisel heaperemeheliku hoolega ning ettevaatlikkusega.

§ 10. Riigiteenija on kohustatud teenistusest lahkumisel temale teenistuse alal usaldatud vara üle andma järeltulijale või selleks määratud riigiteenijale. Puhkusele mineku või muudel teenistusest puudumise kordil määrab vara üleandmise vajalikkuse ja korra vastav ülem.

Vastav ülem on kohustatud hoolitsema, et vara võetaks lahkuvalt riigiteenijalt üle aegsasti ja võimalikult teenistusest lahkumise päevaks.

§ 11. Kui riigiteenija keeldub tema kätte usaldatud vara üle andmast, või kui ta on teenistuskohuste täitmisest lahkunud ilma vara üle andmata,

või on takistatud vara üle andmast, siis võetakse tema kätte usaldatud vara üle ülema korraldusel, kusjuures koostatakse akt.

§ 12. Kui riigiteenija põhjendamatult viivitab vara üleandmisega, siis vastutab ta ka vara juhusliku hävimise rikkimineku või väärtuses vähenemise eest, kui ta ei suuda tõendada, et kahju oleks tekkinud ka vara õigeajalise üleandmise juhul.

§ 13. Kui riigiteenija põhjendamatult viivitab vara vastuvõtmisega või vastuvõtmise korraldamisega, siis vastutab ta ka vara juhusliku hävimise, rikkimineku või väärtuse vähenemise eest, kui ta ei suuda tõendada, et kahju oleks tekkinud ka vara õigeajalise vastuvõtmise juhul. Asjaolu, et vara vastuvõtmisega viivitatakse, ei vabasta üleandjat kohustusest talitada vara valitsemisel ja üleandmisel nõutava hoole ning ettevaatlikkusega.

§ 14. Kui on põhjendamatult viivituses süüdlane nii vara üleandja kui vastuvõtja, siis vastutavad nad mõlemad solidaarselt nii tsiviilseaduste järgi kui ka vara juhusliku hävimise, rikkimineku või väärtuse vähenemise eest, kui nad ei suuda tõendada, et kahju oleks tekkinud ka vara õigeajalise üleandmise ja vastuvõtmise puhul.

§ 15. Riigiteenijal on õigus nõuda riigilt tasu kahjude eest, mis temale on tekitatud sellega, et tema teenistusest lahkumisel põhjendamatult viivitati vara temalt vastuvõtmisega, kusjuures riigil jääb õigus nõuda tagasi kantud kahjud süüdlastelt riigiteenijalt.

§ 16. Käesoleva seaduse eeskirjad riigiasutiste ja riigiteenijate kohta on maksvad ka kaitseväe asutiste ja osade ning kaitseväelaste kohta, kuivõrd see vastavates seadustes ja seadlustes pole korraldatud teisiti. Kaitseväe asutiste ja ülemate võimupiirid käesoleva seaduse täitmisel määratakse tarbekorral sellekohaste seaduste ja seadlustega.

2. peatükk.

Varade kasutamise viisid.

1. jagu.

Üldeeskirjad.

§ 17. Riigi vara kasutatakse:

- 1) üldiseks tarvitamiseks;
- 2) valitsemise otstarveteks;
- 3) tulusaamiseks.

§ 18. Üldiseks tarvitamiseks kasutatavatele varadele võib anda teist otstarvet ainult Vabariigi Valitsuse otsuse põhjal.

§ 19. Vara, mida ametiasutised vajavad valitsemise otstarveteks, tehakse kindlaks vastavate ametiasutiste poolt, piirdudes ainult vajalikuga.

Vara, mida ei vajata üldtarvitamiseks ega valitsemise otstarveteks, kasutatakse tulusaamiseks või võõrandatakse käesolevas seaduses ettenähtud alustel.

§ 20. Ametiasutised vastava ministri poolt määratud korras koostavad perioodilised kavad nende käes olevate, tulusaamiseks määratud kinnisvarade majandamise kohta. Kavade perioodide määramisel arvestatakse üksikute varaliikide majanduslikku iseloomu ning seisukorda, kui ka üldmajanduslikke ja administratiivseid kavatsusi.

Nimetatud kavad kinnitab vastav minister.

§ 21. Ametiasutised võtavad tarvitusele kõik abinõud selleks, et täita varade majandamise kava.

Juhul, kui kava täitmisel selgub, et teda ei saa täita või et tema täitumine on küsitav, siis peab sellest viivitamata ette kantama ülemale. Kavast kõrvale kalduda ja temas muudatusi teha võib samas korras, mis määratud kava kinnitamiseks, välja arvatud mitteolulised muudatused, samuti muudatused, mis kava enesega on jätud alluvate asutiste otsustada.

§ 22. Varade majandamise kavade täitmise kohta koostavad ametiasutised ja esitavad kinnitamiseks aruanded hiljemalt kolme kuu jooksul pärast majandusaasta möödumist, kui erieeskirjades pole ette nähtud teisiti. Aruanded kinnitab vastav minister.

Kui erieeskirjadega pole määratud teisiti, loetakse majandusaastaks riigi eelarveaasta.

§ 23. Riigi vara kasutamise vili loetakse riigi omanduseks, kuivõrd vastavatest erieeskirjadest ei järeldu teisiti.

§ 24. Riigi vara kasutamine toimub:

- 1) selle ametiasutise vahenditl korraldusel, kelle valitsemisele vara kuulub;
- 2) teiste riigi- või omavalitsusasutiste või ettevõtete või eraisikute kaudu.

2. jagu.

Varade kasutamine ametiasutiste vahenditl korraldusel.

§ 25. Tulu saamise otstarbeks kasutavad ametiasutised riigi vara omal vahenditl korraldusel, kui seesugune kasutusviis on otstarbekohasem, nagu juhtudel, kui:

- 1) see kasutusviis on riigile tulusam;
- 2) kasutamise aja ebamäärasus või lühidus ei võimalda vara kasutamist teiste asutiste või isikute kaudu;
- 3) teistele asutistele või isikutele vara kasutamisele andmise katsed pole andnud vajalikke tagajärgi;
- 4) seda tingib vara eriline iseloom;
- 5) tulusaamise otstarbe kõrval on varal ka eri otstarve, mille taotlemist ei või üsaldada teistele asutistele või isikutele.

Asjaolu, et vara on jätud ametiasutise vahenditule kasutamisele, ei takista andmast vara üksikuid osasid kasutamisele teistele asutistele ja isikutele, kinni pidades järgneva (3) jao eeskirjadest.

3. jagu.

Varade kasutamine teiste asutiste ja isikute kaudu.

§ 26. Vara kasutamine toimub selle vara rendile või üürile andmise teel väärilise tasu eest. Väiksema tasu eest või tasuta võib anda riigi vara kasutamiseks ainult järgmises (27) paragrahvis nimetatud juhtudel.

§ 27. Valitsemise huvides võib anda riigi vara väiksema kui väärilise tasu eest või tasuta kasutamiseks:

- 1) teistele riigiasutistele;
- 2) omavalitsustele — üldtarvitamiseks või omavalitsuste poolt sunduslikult ülalpeetavate tervishoiu-, haridus- ja hoolekandetasutiste jaoks;
- 3) kaitseliidule, tema põhikirjaga määratud piirides, — relvi ja kaitseliitlaste väljaõpetamiseks vajalikke vahendeid, samuti tema ülesannete täitmiseks vajalikke muid varasid;
- 4) heategevatele ja üldkasulikkudele asutistele ning ühingutele nende ülesannete täitmiseks vajalikke varasid;
- 5) muudes erieeskirjades ettenähtud juhtudel.

§ 28. Riigi vara kasutamise tähtaega ei või määrata:

- 1) vallasvara suhtes — üle 6 aasta;
- 2) kinnisvara suhtes — üle 12 aasta.

Kui kasutaja peab kinnisvaral või selle abil teostama mingi töö või ettevõtte, siis võib kasutamise tähtaeg ulatuda ka üle 12 aasta, kuid mitte üle aja, mille kestel töö või ettevõtte keskmiste arvutluste järgi amortiseerub, igal juhul aga mitte üle 50 aasta.

Erandlikkudel juhtudel võidakse kinnisvarasid anda ka põlisele kasutamisele.

§ 29. Tähtaega määramata antakse riigi vara kasutamiseks juhul, kui tulevikus tõenäoliselt on vara riigile muuks otstarbeks vaja, või kui ametiasutis muul põhjusel peab jätma endale õiguse lepingut igal ajal lõpetada.

§ 30. Kuivõrd erieskirjades pole määratud teisiti, on riigi vara kasutamisele andmise otsustajaks:

1) Vabariigi Valitsus: a) kui vara antakse kasutamisele põliselt; b) kui kinnisvara antakse kasutamisele tähtajaga üle 12 aasta; c) kui vara väärtus ületab 30.000 krooni või aastane rendi- või üürisumma ületab 2.000 krooni; d) kui vara antakse kasutamisele § 27 p. 4 põhjal;

2) minister kui vara väärtus on üle 5.000 krooni, kuid mitte üle 30.000 krooni või aastane rendi- või üürisumma on üle 500 krooni, kuid mitte üle 2.000 krooni;

3) ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja — muudel juhtudel, kusjuures vastav minister võib anda õiguse kohapealsete asutiste juhatajaile ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja asemel otsustama vähemtähtsatel juhtudel riigi vara kasutamisele andmist.

3. peatükk.

Vara kasutamisele andmise kord.

1. jagu.

Üldeeskirid.

§ 31. Vara kasutamisele andmine tasu eest toimub harilikult enampakkumiste alusel, kuid käesolevas seaduses eriti ettenähtud juhtudel (§ 70—87) võib see toimuda ka valikpakkumiste alusel, kui ka ilma enam- ja valikpakkumisteta.

Varade üürile andmisel tulevad vastavalt kohaldamisele käesoleva (3) peatüki eeskirjad varade rendile andmise kohta.

2. jagu.

Vara rendileandmine enampakkumiste alusel.

1. jaotis.

Enampakkumiste ettevalmistamine.

§ 32. Enampakkumiste ettevalmistuseks:

- 1) määratakse kindlaks enampakkumiste ja lepingu tingimused;
- 2) määratakse eelhind, välja arvatud § 38 teises lõikes ettenähtud juhud;
- 3) kuulutatakse välja enampakkumised.

Juhtudel, kui rendile võtja peab rendile võetud varal või selle abil teostama mingi töö või ettevõtte, siis peale eelmises lõikes loendatud ettevalmistuste koostatakse ja kinnitatakse töö või ettevõtte kirjeldused, tarbe korral — joonised, tehnilised tingimused, projektid ja eelarved.

Eelhinna, samuti enampakkumiste ja lepingu tingimuste määrajaks on ülem, kes otsustab vara kasutamisele andmise (§ 30), kuid juhul, kui kasutamisele andmise otsustajaks on Vabariigi Valitsus, siis määrab eelhinna vastav minister.

§ 33. Lepingu tingimustes märgitakse:

- 1) rendile antav vara ja selle suurus. (arv, mõõt) ja vastaval juhul ka — koosseis ning piirid;
- 2) lepingu tähtaeg;
- 3) vara üleandmise aeg ning kord, samuti selle tagasiandmise kord lepingu lõppemisel;
- 4) rendi tasumise tähtajad ja kord;
- 5) rendile antavate hoonete ja ehitiste remonteerimise ja korrashoiu tööde kord;
- 6) hoonetelt ja ehitistelt avalikkude maksude tasumise ja naturaalkohuste teostamise kohustus;
- 7) hoonetes olevate hädaohtlikkude sisseseadete, nagu aurukatelde, aurumahutite jne. järelevalve kohustus;
- 8) kui rendile antakse riigi ehitisi, siis — missugused neist peab rendile võtja kindlustama õnnetuste vastu;
- 9) juhul, kui rent peab tasutama natuuras või kui rendile andja on õigustatud saama osa rendile antud vara viljast, seesuguse naturaarendi või vilja tasumise tähtaeg ja arvutamise alused;
- 10) põhjused, mis õigustavad pooli lepingut lõpetama enne tähtaega, kui võrd asjaolud tingivad selle küsimuse lahendamist teisiti, kui see vastavates seadustes ette nähtud;
- 11) kindlustused.

Rent riigi varade kasutamise eest, arvatud välja p. 9 ettenähtud juhud, peab tasutama ette järgmise rendimaksu tähtajani.

§ 34. Lepingutes, mille põhjal rentnik peab rendile võetud vara abil teostama mingi töö või ettevõtte, märgitakse peale § 33 loendatud asjaolude:

- 1) töö või ettevõtte kirjeldus ja tehnilised nõuded või viide tingimuste juurde lisatud joonistele, tehnilistele tingimustele ja projektidele;
- 2) töö või ettevõtte teostamise tähtaeg ning kord ja ülevaatamise kord;
- 3) juhul, kui rendile andja on õigustatud saama osa rendile võtja poolt teostatud töö või ettevõtte kasust, — selle kasu arvutamise alused;
- 4) käesoleva paragrahvi viimases lõikes ettenähtud tingimused;
- 5) töö või ettevõtte iseloomust tingitud erilised kohustused, eriti aga juhul, kui rendile antavat vara või rendile võtja poolt teostatud tööd või ettevõtet peab kasutatama avalikkudes huvides, — tingimused, mis vajalikud seesuguse kasutuse korralikkuse ning püsivuse kindlustamiseks.

Rendilepingu tähtaja lõppemisel langeb rendile andja omaks vabadena koormatistest ja kohustistest lepingu põhjal teostatud töö või ettevõtte ühes kõigi ehitiste, sisseseadete, masinate, tööriistade, inventari, külvi ja istutistega, mis esinevad rendile antud vara või rendile võtja poolt teostatud ehitiste või ettevõtete päraldistena. Vara kasutamisele andja otsusel võidakse lepingu tingimustes loobuda sellest nõudmisest, kas osalt või täiel määral, kui võrd selle tõttu ei raskene töö või ettevõtte kasutamine pärast lepingu lõppu, kui töid ning uuendusi, mille eest rendile andja peab maksma tasu, võidakse teostada ainult rendile andja loal, kokkulepitud amortiseerimise alusel.

§ 35. Peale eelmistes (33 ja 34) paragrahvides loendatud tingimuste võib lepingu tingimustes tarbe korral märkida:

1) rendile antava vara korrashoidmise kohustuse ja korra, kuivõrd asjaolud tingivad nende küsimuste erilist normeerimist;

2) rendile antava vallasvara, samuti hoonete ja kinnisvara muude päraldiste väärtusi;

3) rendile andja poolt rendile võtjale vara kasutamiseks antavad toetused materjalide, tööriistade, ruumide ja tööjõudude näol, kui nende andmist peetakse tarvilikuks ning võimalikuks, samuti nende toetuste andmise tingimused, aeg ja tarbekorral ka koht, kui ka seletus, kas rendile võtja peab maksma toetuse eest eritasu, jaataval korral — alused selle tasu määramiseks;

4) töösse või ettevõttesse mahutatav kapital ja selle kapitali mahutamise kord;

5) abinõud, mis rendile võtja on kohustatud rakendama, et kindlustada vara või ettevõtte kasutamist pärast lepingu lõppu;

6) tingimus, mille põhjal rendile võtja maksab rendile andjale tagatistrahvi juhul, kui ta ei teosta lepingus ettenähtud töid korralikult või määratud tähtajaks, või kui ta kõrvaldatakse lepingu täitmisest, samuti muud tarvilikud abinõud rendile võtja sundimiseks tema kohuste täitmisel;

7) muud tingimused, mida peetakse vajalikuks või mis teiste seaduste järgi nõutavad.

§ 36. Lepingu tingimused peavad olema võimalikult nii täielikud, et lepingu sõlmimisel jääb ainult juurde lisada § 69 ettenähtud andmed.

§ 37 Enampakkumiste tingimustes märgitakse peale lepingu tingimuste:

1) kas enampakkumised on suusõnalised, kirjalikud või segapakkumised; kirjalikkude pakkumiste esitamise koht ning tähtaeg ja enampakkumiste toimetamise koht ning aeg;

2) tingimus, et enampakkumistest osavõtja, kes taganeb oma pakkumistest ja loobub kirjaliku lepingu sõlmimisest, maksab rendile andjale järgmise löike korras määratud tagatistrahvi.

Tagatistrahvi suurus määratakse ühes eelhinna määramisega ja ei või olla alla 5 ega üle 10 protsendi eelhinnast, kusjuures teatavaks tehakse ainult tagatistrahvi suurus.

§ 38. Eelhinna määramise aluseks on vara senisest kasutamisest saadud tulu, viimasel ajal teiste samasuguste varade eest saadud rendi suurus ning rendihinna tõenäoliku kujunemine tulevikus.

Eelhind võib jääda määratama teistkordsetel enampakkumistel, kui eelhinna määramisel oleks karta enampakkumiste äpardumist ja selle tõttu võiks riik kannatada kahju. Eelhinna ärajätmise otsus peab olema põhisatud.

§ 39. Eelhind määratakse täpse arvuga ning hoitakse saladuses. Dokument, milles eelhind määratud, pannakse ümbrikku ja suletakse pitseriga.

§ 40. Enampakkumise toimetamisest kuulutatakse Riigi Teatajas ja kohtukuulutuste jaoks määratud ajalehes ning vajaduse korral ka ühes kohalikus ajalehes. Vajaduse korral, eriti kui osavõtjateks on oodata teatud piirkonna maaelanikke, pannakse peale selle kuulutused välja kohalikkude riigi- ja omavalitsuste asutuste ruumides. Juhtudel, kui vara kasutamisele andmine toimub § 30 p. 3 korras, kuulutus ajalehes võib jääda ära enampakkumise tingimusi määraja ülema otsusel.

Kuulutused avaldatakse 14 päeva kuni kuus kuud enne enampakkumiste toimetamist.

Kuulutuses märgitakse: rendile andja asutise nimetus; vara nimetus ja vajalikud üldised andmed tema iseloomustuseks; enampakkumiste toimetata-

mise aeg ning koht; enampakkumiste tagatistrahvi suurus ja aeg ning koht, millal ning kus võib näha vara ja tutvuda lepingu ning enampakkumiste tingimustega, kusjuures pole keelatud mahutada kuulutusse ka muid andmeid ning seletusi.

Kuulutuse avaldamisest alates võimaldatakse kõigile asjast huvitatutele näha vara ja tutvuda eelmises lõikes nimetatud tingimustega ning võtta viimastest ära kirju.

2. jaotis.

Kindlustused.

§ 41. Rendile võtja peab esitama kindlustused lepingu täitmise ja võimaliku tagatistrahvi nõudmise, samuti tema kätte tema vastutusel antava vara kindlustuseks.

§ 42. Kindlustuseks võetakse rendilevõtjalt:

- 1) vallas- ja kinnisvarapante,
- 2) rahaasutiste vastutuskirju.

Kindlustamist ei nõuta, kui rendilevõtjana esineb riigiasutis või ettevõtte või omavalitsuse asutis.

Pandiandjaks võib olla rendilevõtja ise või tema eest keegi kõrvaline isik.

Riigiteenijad, nende abikaasad ja sugulased, kellele on keelatud osa võtta enampakkumistest, ei tohi esineda pandiandjatena rendilevõtjate eest.

§ 43. Vallasvarast võetakse pandiks:

- 1) sularaha;
- 2) riigilaenu tähti ja riigikassa võlakohustusi;
- 3) Eesti Maapanga pant- ja võlakirju; Pikalaenu Panga pantlehti ja võlakohustusi;

4) Majandusministri poolt vastuvõetavaks tunnistatud:

- a) Eesti hüpoteegipankade pantlehti;
- b) Eesti krediitiasutiste tähtajaliste hoiusummade pileteid;
- d) Eesti aktsiaseltside aktsiaid ja võlakohustusi;
- 5) laevu, ja
- 6) Eestis asuva kinnisvara ja Eesti laevade registrisse kantud laeva hüpoteekidega kindlustatud võlakohustusi.

Eelmise lõike p.p. 2 ja 3 ja p. 4 lit. a alusel pandiksvõetavate väärt-paberite kursi määrab Majandusminister iga poole kalendriaasta kohta ja avaldab Riigi Teatajas.

P. 4 lit. b ja d nimetatud väärt-pabereid võib võtta pandiks Majandus-ministeeriumi hindamise järgi.

§ 44. Laevadest võib võtta pandiks ainult niisuguseid, mis on sisse kantud Eesti laevade registrisse.

Laevade pandiks võtmine toimub järgmistel alustel:

1) pantimine peab olema sisse kantud laeva kinnistusregistrisse esimese hüpoteegina;

2) pandiks võetav laev peab olema hinnatud kaubandus-tööstuskoja ekspertide poolt, kusjuures hindamise kulud kannab pandi andja;

3) pandiks võetav laev peab olema kindlustatud tule- ja mereõnnetuste vastu vähemalt nii suures summas, mille väärtuses laev pandiks esitatakse.

Pantimisel võetakse arvesse ainult 50% kindlakstehtud hinnast.

Laeva kindlustus peab kestma kogu aja, mille kestel laev on panditud. Kindlustuspoliis peab antama pandivõtja ametiasutise korraldusse. Kui pandiandja ei esita hiljemalt viisteist päeva enne kindlustuste tähtaja lõppu

ametiasutisele kindlustuse uuendamise dokumenti, on ametiasutisel õigus kindlustust pikendada pandiandja kulul. Poliisi järgi peab kindlustuse võtja maksma kindlustussumma ametiasutisele, kes lepingu sõlmib.

Laevahüpoteekidega kindlustatud võlakohustuste hindamisele ja nende kohustuste järgi panditud laevade kindlustamisele kohaldatakse p.p. 2 ja 3 eeskirjad.

§ 45. Kinnisvaradest võetakse pandiks ainult niisuguseid, mis asuvad Eestis ja on sisse kantud kinnistusraamatutesse. Kinnisvarade pantimine peab olema sisse kantud hüpoteegi-kinnistusraamatutesse.

Pandiks võetav kinnisvara hinnatakse Pärandusmaksu seaduse § 30—31 alustel.

Pantimisel võetakse arvesse ainult 50% eelmise löike alusel kindlaks-tehtud hinnast.

Panditud hoonete kindlustamisele tule vastu kohaldatakse eelmise (44) paragrahvi eeskirjad.

§ 46. Käendusena võetakse kindlustuseks Majandusministeeriumi poolt usaldusväärseks tunnustatud krediitiasutiste vastutuskirju, sama ministri poolt määratud piirides.

Krediitiasutiste vastutuskirjad peavad olema antud üldises krediidiope-ratsioonide korras; nende tähtjad ja kindlustused peavad vastama krediidi-asutiste põhikirja ja seaduse nõuetele. Nende vormid määrab Majandusmi-nister.

Krediitiasutise maksujõuetuse korral kuuluvad ametiasutiste nõuded krediitiasutiste vastutuskirjade järgi rahuldamisele riigi- ja omavalitsusmak-sudega ühes järjekorras.

§ 47. Rendilevõtjalt, kes on vabastatud kindlustuste esitamisest taga-trahvi kindlustuseks, võidakse võtta vekseleid vastava summa suuruses.

§ 48. Rendi korraliku ning õigeajalise tasumise kindlustuseks nõutakse rentnikult kindlustusi poole aasta rendisumma, või kui leping on lühem kui üks aasta, poole lepinguaja rendisumma suuruses.

Rendilevõtja kätte usaldatud vara eest nõutakse kindlustust 10—100% suuruses vara väärtusest juhul, kui rendilevõtja kätte antava vara iseloomust või lepingust olenevate asjaolude või järelevalve korralduse tõttu vara kind-lustamata jätmine võib ähvardada mingi kahjuga.

Tagatistrahvi nõudmiste kindlustuseks nõutakse kindlustusi määratud tagatistrahvi suuruses.

3. jaotis.

Enampakkumiste toimetamine ja kinnitamine ja lepingute sõlmi-mine.

1. alljaotis.

Üldeeskirjad.

§ 49. Enampakkumisi toimetatakse kas suusõnaliselt või kirjalikult, või segapakkumiste näol, s.o. ühtlasi suusõnaliselt ja kirjalikult. Ainult suu-sõnaliselt võib toimetada enampakkumisi juhtudel, kui osavõtjateks oodatakse või soovitakse ainult lähema ümbruskonna elanikke. Enampakkumiste toime-tamise korra määrab ülem, kes otsustab vara rendile andmise (§ 30).

§ 50. Enampakkumisi toimetab määratud ajal ja kohas riigiteenija, tähtsamatel juhtudel — riigiteenijate komisjon, kelle määrab ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja või kohapealse asutise juhataja, kui viimane otsustab vara kasutamisele andmise (§ 30 p. 3).

Enampakkumiste toimetuse kohta peetakse protokoll, millele alla kirjutab enampakkumiste toimetaja. Suusõnaliste enampakkumiste puhul enampakkumisest osavõtjail on õigus vaadata läbi enampakkumise protokoll ja esitada selle kohta oma märkusi hiljemalt järgmisel äripäeval pärast enampakkumiste päeva.

Suusõnalisi ja sega-enampakkumisi toimetatakse rendile antava vara asukohas, kui mõjuvad põhjused ei sunni neid pidama mujal.

2. alljaotis.

Suusõnaliste enampakkumiste toimetamise kord.

§ 51. Enampakkumiste toimetaja, kuulutades suusõnalised enampakkumised määratud ajal ja kohas avatuks, asetab eelhinnaümbriku lauale, kõigile nähtavale kohale, ja paneb ilmunutule ette teada anda, kes neist soovib enampakkumistest osa võtta. Soovijate nimed ning perekonnanimed ja elukohad, või firmad ja asukohad märgitakse protokollis soovide ülesandmise järjekorras.

§ 52. Enampakkumistest võivad osa võtta füüsilised ja juriidilised isikud, kellel on õigus sõlmida vastavaid lepinguid.

§ 53. Enampakkumistest ei või osa võtta isiklikult ega aseisikute kaudu:

1) riigiteenijad, kes toimetavad enampakkumisi või kelle võimkonda kuulub enampakkumiste kinnitamine, samuti nende riigiteenijate ülemad;

2) isikud, kes käesolevas seaduses ettenähtud korras tunnustatud korratuteks rentnikkudeks, — seni, kui nad pole kustutatud korratute rentnikkude nimekirjast;

3) kui rendile võtja peab rendile võetud varal või selle abil teostama mingi töö või ettevõtte, siis — ka isikud, kes samalaadilise töövõtte alal on Riigi hangete seaduses ettenähtud korras tunnustatud korratuks ettevõtjaks, — seni, kui nad pole kustutatud korratute ettevõtjate nimekirjast;

4) p. 1 nimetatud isikute abikaasad ja alanevad ning ülenevad sugulased.

§ 54. Enne pakkumise avaldamise algust esitavad osavõtjad pakkumiste tagatistrahvi kindlustused ja annavad allkiija selles, et neile on teada enampakkumiste ja lepingu tingimused.

§ 55. Osavõtjatel küsitakse nende poolt pakutava rendi summad, seni kui keegi osavõtjaist ei paku avaldatud suuremast rendi summast suuremat summat. Enampakkumised toimuvad ka siis, kui neist osa võtab ainult üks pakkuja.

§ 56. Keelatud on kokkulepped osavõtjate vahel, mis võivad mõjutada enampakkumiste tagajärgi või käiku.

§ 57. Pärast pakkumiste lõppu avab enampakkumiste toimetaja eelhinna ümbriku ja võtab selle sisu teatavaks, ilma et ta seda teataks osavõtjaile.

Kui eelhind on enampakkumistel saavutatud, määrab enampakkumiste toimetaja, et kui ülem kinnitab enampakkumised, sõlmitakse rendileping sellega, kes pakkunud kõige suurema rendi.

Kui eelhind pakkumistel on jäänud saavutamata, siis teatab enampakkumiste toimetaja osavõtjatele, et eelhind jäänud saavutamata ja tunnustab enampakkumised tagajärjetuks, kusjuures eelhind jääb osavõtjaile avaldamata. Enampakkumiste toimetaja kannab oma määrused protokollis. Eelhinna summat protokollis ei kanta.

§ 58. Osavõtja, kelle poolt pakutud rent on eelhinna saavutamisel kõige suurem, annab enne lahkumist enampakkumiste protokollis allkirja

selles, et ta võtab vara rendile enampakkumisteks esitatud tingimustel, tema poolt pakutud suurema rendi eest, kui enampakkumised ülema poolt kinnitatakse. Allkirja andmisest keeldumisel nõutakse enampakkumise toimetaja otsusel temalt sisse tagatistrahv.

Kui see osavõtja keeldub allkirja andmast, siis juhul, kui teine osavõtja on pakkunud rendi, mis pole madalam eelhinnast, teatab enampakkumiste toimetaja, et vara antakse rendile sellele osavõtjale, või kui niisuguseid osavõtjaid on mitu, siis sellele neist, kelle poolt pakutud rent on kõige suurem. Sellelt osavõtjalt allkirja võtmisele kui ka tema keeldumisele allkirja andmisest kohaldatakse eelmise ja käesoleva lõike eeskirjad.

Pärast eelpool (1. ja 2. lõige) nimetatud allkirja saamist antakse teistele osavõtjatele, kelle poolt pakutud rent on väiksem, viivitusega tagasi nende poolt esitatud pakkumiste tagatistrahvi kindlustused.

3. alljaotis.

Kirjalikkude enampakkumiste toimetamise kord.

§ 59. Kirjalikud pakkumised esitatakse kinnistes ümbrikkudes, millele peale kirjutatakse, missugustele enampakkumistele ümbrik esitatud. Pakkumises peavad sisalduma järgmised andmed:

- 1) pakkuja nimi ja perekonnanimi ning elukoht või firma ja asukoht;
- 2) pakkumise kirjutamise kuupäev;
- 3) sooviavaldus võtta pakutav vara kasutamisele enampakkumisteks esitatud tingimustel;
- 4) sõnadega kirjutatud rendisumma;
- 5) pakkumise esitaja allkiri.

Kui esitatud pakkumine ei sisalda andmeid tema avaldamise aja kohta (p. 2), siis loetakse ta avaldatuks päeval, mis märgitud saatekoha postitemplis, viimase puudumisel — sihtkoha postitemplis, või kui pakkumine pole esitatud posti kaudu — tema saabumisel ametiasutisse.

Vastavalt enampakkumiste tingimustele võib rent olla märgitud kogu kasutamisele antava eseme või selle üksiku osa eest.

Kui sama eseme eest mitmel viisil märgitud rendisummad kirjalikus pakkumises lähevad lahku, siis kahtluse korral loetakse maksvaks väiksem rendisumma.

Pakkumine, mis ei vasta loendatud vorminõuetele, jäetakse tähelepanemata.

Isikult, kes pakkumisele alla kirjutanud teise volinikuna või esindajana, nõutakse volituste tõendamist. See nõue võib ära jääda juhul, kui volitustes ei ole kahtlust.

Isik, kes pakkumise avaldas teise isiku volinikuna või esindajana, loetakse juhul, kui tal vajalik volitus või esindamisõigus puudub, ise pakkumise avaldajaks.

§ 60. Kirjalikke pakkumisi võidakse esitada isiklikult kui ka teise isiku või posti kaudu.

Pakkumiste ümbrikkudele märgitakse nende saabumise aeg ja nad suletakse asutise pitseriga. Neid ei tohi avada enne enampakkumisi.

§ 61. Enampakkumiste toimetaja, kuulutades kirjalikud enampakkumised määratud ajal ja kohas avatuks, asetab eelhinnaümbriku lauale, kõigile nähtavale kohale ja paneb ette ilmunutele esineda pakkumistega, andes selleks 15-minutilise tähtaja. Pärast tähtaja möödumist ei võeta vastu ühtegi pakkumist hoolimata, kas need kohale jõuavad postiga või muul teel.

Enne pakkumiste toimetamise algust, hiljemalt aga eelmise löike korras antud 15-minutilise tähtaja möödumisel, esitavad osavõtjad pakkumiste tagatistrahvi kindlustused. Pakkumised, mille juurde kindlustusi pole esitatud, jäetakse tähelepanemata.

Osavõtjatele, kellele vara rendile ei anta, antakse viivitusega tagasi nende poolt esitatud pakkumiste tagatistrahvi kindlustused.

§ 62. Pakkumised kirjutatakse nende avamisel alla enampakkumiste toimetaja poolt ja kantakse ilma osavõtjatele avaldamata enampakkumiste protokoll. Osavõtukeelule ja osavõtjate kõrvaldamisele kohaldatakse § 53 eeskirjad.

Kirjalikkudele enampakkumistele kohaldatakse § 56 ja 57 eeskirjad järgmistele lahukuminekutega:

1) eelhinnaümbrik avatakse pärast pakkumiste protokollimist ja keelatud ning puudulikkude pakkumiste kõrvaldamist;

2) § 57 ettenähtud teadaanded avaldatakse ilmunud osavõtjatele.

4. alljaotis.

Segapakkumiste toimetamise kord.

§ 63. Segapakkumistele kohaldatakse suusõnalistele pakkumistele § 51—58 ja kirjalikkudele — § 59—62 eeskirju kinni pidades järgmistest eeskirjadest:

1) suusõnalised pakkumised avaldatakse enne ja pärast nende lõpetamist järgneb kohe kirjalikkude pakkumiste avamine;

2) kirjalikke pakkumisi võetakse vastu ainult kuni suusõnaliste pakkumiste avaldamise alguni. Samaks ajaks peavad olema esitatud tagatistrahvi kindlustused suusõnaliste ja kirjalikkude pakkumiste juurde;

3) isik, kes avaldanud kirjaliku pakkumise, ei või osa võtta suusõnalistest enampakkumistest; kui see on siiski juhtunud, siis loetakse tema suusõnalised avaldused tühisteks;

4) eelhinnaümbrik avatakse pärast kirjalikkude enampakkumiste avamist ja protokollimist.

5. alljaotis.

Enampakkumiste kinnitamine ja lepingu sõlmimine.

§ 64. Enampakkumiste kinnitajaks on:

1) ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja, kui pakutud rendi üheaastane summa ei ületa 1.200 krooni ja ühekuune summa ei ületa 100 kr., ja ehitused, mis rendile võtja on kohustatud teostama, ei ületa 5.000 krooni, — kusjuures otsus peab tehtama 7 päeva jooksul;

2) vastav minister, muudel juhtudel, kusjuures otsus peab tehtama 10 päeva jooksul.

Kinnitamise tähtajad arvatakse enampakkumise toimetamise päevast.

Kui kinnitamist tähtajal ei järgne, võib pakkuja loobuda oma pakkumisest.

Kui rendile antaval varal või selle abil teostatava töö läbiviimiseks või ettevõtte avamiseks on vaja eriseaduse põhjal ametiasutiste luba, siis antakse rendile võtjale tähtaeg vastava loa nõutamiseks. Kui luba antud tähtajaks ei esitata, jääb leping alla kirjutamata ning rendile võtjalt nõutakse sisse tagatistrahvi. Kui luba ei anta, jääb tagatistrahvi sissenõudmine ära. Kaaluvatel põhjustel võib tagatistrahvi sissenõudmine ära jääda ministri otsusel ka muudel juhtudel.

§ 65. Enampakkumisi ei kinnitata, kui:

- 1) asja toimetusel on oluliselt rikutud toimetuseks ettenähtud korda;
- 2) kui pärast eelhinna määramist on turuhinnad tunduvalt tõusnud, või eelhinna puudumisel — kui olevate andmete järgi pakutud hind osutub ebasoodsaks;
- 3) tingimused on koostatud ja tähtajad määratud vastolus seadusega;
- 4) olude muutusel on rendile antav varandus muutunud tarvilikuks riigile enesele.

Peale selle võidakse jätta kinnitamata enampakkumised, kui neist on osa võtnud ainult üks pakkuja.

Kui mitme kirjaliku enampakkumise hinnad on võrdsed, määrab kinnitaja ülem, milline pakkumine vastu võetakse. Segaenampakkumisel kirjaliku ja suulise pakkumise võrdsuse korral on eesõigus kirjalikul pakkumisel.

§ 66. Kui enampakkumised ei toimunud, või enampakkumised jäetakse kinnitamata, siis otsustab ülem, kas toimetada uusi enampakkumisi või anda vara rendile muul teel või kasutada teda muul viisil.

Kui enampakkumised jäävad kinnitamata, siis ei võida vara rendile anda samade enampakkumiste alusel ühelegi teisele osavõtjale.

§ 67. Osavõtja, kellele enampakkumiste põhjal vara rendile antakse, kutsutakse sõlmima lepingut 7 päeva jooksul arvates kutse kätteandmisest. Seda tähtaega võidakse lühendada 2 päevale, kui kutsutava asukoht on lähedal ilmumise kohale.

Kutse antakse isiklikult ilmunule allkirja vastu; mitteilmunud aga saadetakse see tema poolt teadaantud aadressil käskjala või posti kaudu tähtkirjaga.

Kutse kätteandmise kohta võetakse allkiri. Kui kutse saaja keeldub allkirja andmast, märgitakse see asjaolu kutsele või allkirjalehele.

Kutse loetakse kätteantuks vastuvõtuallkirja saamisega või mainitud märkme tegemisega.

Kutsutava äraolekul antakse kutse, kinni pidades kolmanda ja neljanda lõike eeskirjadest, kellelegi tema teenijatest või kodustest või selle maja peremehele või valitsejale, kus kutsutav elab või ta ettevõtte asub.

Kui post teatab, et kutsutavat ei leidu tema poolt teadaantud asukohas, loetakse kutse kätteantuks päeval, mil see tähtsaadetisena jõudis sihtkoha postiasutisse.

Kui kutsutu ei ilmu kutses määratud tähtajal või keeldub lepingut sõlmimast, siis nõutakse temalt sisse tagatistrahv ja ülem toimib § 66 esimese lõike järgi. Kutsutu, kes kaaluvatel põhjustel oli takistatud ilmumast määratud tähtajal, võidakse vabastada tagatistrahvist enampakkumisi kinnitaja ülema otsusel.

§ 68. Lepingu sõlmimisel esitab rendile võtja nõutavad kindlustused tema kätte antava vara ja rendi korraliku ning õigeaegse tasumise kindlustuseks.

§ 69. Lepingus märgitakse peale enampakkumisteks kindlaksmääratud lepingu tingimuste:

- 1) rendile võtja nimi ja perekonnanimi ning elukoht või firma ja asukoht;
- 2) lepingu sõlmimise aeg ja koht;
- 3) rendile antava vara täpne äratähendamine, kui see ei leidu enampakkumiste tingimustes;
- 4) rendi suurus;

5) rendile võtjalt lepingu tingimuste järgi nõutavate kindlustuste liik (§ 42).

Lepingu sõlmimisel rendile võtja poolt esitamisele kuuluvate kindlustuste esitamata jätmine loetakse lepingu sõlmimisest loobumiseks.

3. jagu.

Riigi vara rendile andmine valikpakkumiste alusel.

§ 70. Riigi vara võidakse anda rendile valikpakkumiste alusel järgmistel juhtudel:

1) kui rendile võetud varaga või selle abil peab teostatama mingi töö või ettevõtte ja kui: a) osutub otstarbekohaseks jätta osavõtjatele õigus teha ettepanekuid nimetatud töö või ettevõtte täpsete tehniliste või muude tingimuste kohta; b) töö või ettevõtte nõuab rendile võtjalt erilist oskust, vilumust või muid erilisi eeldusi, millele vastavad ainult vähesed isikud või mida tuleb iga isiku juures eraldi kaaluda; c) töö või ettevõtte on eriti vastustusrikka iseloomuga;

2) kaaluvatel põhjustel ka muudel juhtudel.

Valikpakkumiste korraldamiseks p. 1 lit. a ja b põhjal nõutakse ministri, p. 1 lit. c ja p. 2 põhjal — Vabariigi Valitsuse luba.

§ 71. Valikpakkumiste ettevalmistamisele ja kindlustuste nõudmisele, valikpakkumiste toimetamisele ning kinnitamisele ja lepingute sõlmimisele kohaldatakse eeskirjad, mis maksavad kirjalikkude enampakkumiste kohta, kuivõrd järgnevatest paragrahvidest ei järeldu teisiti.

§ 72. Juhul, kui valikpakkumisi toimetatakse § 70 p. 1 lit. a põhjal, võivad § 32 teises lõikes ettenähtud eeltööd ära jääda ja valikpakkumised toimuda, ilma et nende aluseks oleksid kindlad töö või ettevõtte kirjeldused, tehnilised tingimused, joonised, projektid ja eelarved kinnitamiseks valikpakkumiste möödumisel, enne lepingu sõlmimist.

§ 73. Valikpakkumised toimetatakse kirjalikkude pakkumiste kogumise teel. Valikpakkumised on avalikud, kui pakkumisi kogutakse kuulutusega ajalehtedes, piiratud — kui neid kogutakse järelepärimistega isikutelt ja ettevõtelt, kelle kohta on teada, et neil on vajalikud eeldused vara rendile võtmiseks. Isikud ja ettevõtted, kellele järelepärimised saadetakse, määrab ülem, kes otsustab valikpakkumiste toimetamise (§ 70 teine lõige).

Valikpakkumistest ei või osa võtta § 53 nimetatud isikud.

§ 74. Eelhinda ei määrata, kui valikpakkumisi toimetatakse § 70 p. 1 lit. a põhjal.

Kui valikpakkumised korraldatakse § 70 p. 1 lit. b või c või p. 2 põhjal, siis otsustab eelhinna määramise nõutavuse vastavalt Vabariigi Valitsus või vastav minister.

§ 75. Valikpakkumistel võib pakkumiste tagatistrahv ära jääda.

§ 76. Üleskutsetes ja isiklikkudes järelepärimistes märgitakse peale § 40 loendatud andmetes kas valikpakkumisteks on ette nähtud tagatistrahv ning kas nõutakse selle kindlustamist ja teade, et rendile andja jätab endale õiguse valida rendile võtjat arvestades mitte ainult pakutava rendi suurus, vaid ka § 79 nimetatud kaalutlusi.

Pakkumiste esitamiseks määratakse arvestades eeltööde ulatusega tähtaeg kahest nädalast kuni kolme kuuni.

Kuulutused avalikkude valikpakkumiste kohta avaldatakse § 40 ettenähtud korras, arvestades eelmises lõikes tähendatud tähtaega.

Paragrahv 40 viimases lõikes ettenähtud õigus kuulub avalikkudel valikpakkumistel kõigile asjast huvitatud isikutele, piiratud valikpakkumistel — järelepärimiste saajatele, arvates kuulutuse avaldamise või järelepärimise saamise päevast.

§ 77. Kui valikpakkumised korraldatakse § 70 p. 1 lit. a alusel, siis peavad pakkumised — kuivõrd tingimuste või projektide koostamine on jäetud osavõtjate hooleks — sisaldama vajaliku täpsusega andmed osavõtja poolt pakutavate tehniliste ning muude tingimuste ja projektide kohta.

§ 78. Pakkumiste läbivaatajaks on komisjon. Kui valikpakkumisteks oli määratud eelhind, teeb komisjon oma otsuse kohe pärast pakkumiste toimetamist; muudel juhtudel võib komisjon oma otsuse tegemise edasi lükata kuni ühe nädalani.

Komisjon avaldab oma arvamuse ka nende pakkumiste kohta, mis esitatud isikute poolt, keda pole kutsutud osa võtma valikpakkumistest.

Komisjon esitab pakkumised § 70 nimetatud ülemale ette kandes oma arvamuse, missugused osavõtjad või missugused pakkumised on vastuvõetavad ja missugused muudatused on soovitavad pakkumiste tingimustes.

Komisjoni ettekanded osavõtjate isikliku vastuvõetavuse kohta, samuti pakkumistes leiduvad tehnilised võtted peetakse saladuses. Osavõtjatele, kelle pakkumised jäetakse vastu võtmata, antakse tagasi nende poolt esitatud projektid ja muud tehnilise väärtusega dokumendid.

§ 79. Valikpakkumiste kinnitamisel ei arvestata ainult rendi suurust, vaid ka osavõtjate poolt pakutavaid tingimusi töö või ettevõtte teostamisel (§ 70 p. 1 lit. a), iga osavõtja tublidust, oskust ning kogemusi ja korralikkust seniste riigiga sõlmitud rendilepingute täitmisel, nõutava töö või ettevõtte erilist otstarvet ning iseloomu, samuti kodumaa tööstuse huvisid.

Kui valikpakkumisteks oli määratud eelhind, siis sõlmitakse leping selle osavõtmiseks õigustatud isikuga või piiratud valikpakkumistele kutsumata ilmunud ja ülema poolt vastuvõetavaks loetud osavõtjaga, kelle poolt pakutud rendisumma on kõige suurem.

Valikpakkumised võidakse kinnitada ka siis, kui on esitatud ainult üks pakkumine.

§ 80. Valikpakkumised jäetakse kinnitamata:

- 1) § 65 ettenähtud juhtudel;
- 2) kui valikpakkumised korraldati ilma eelhinnata ja pakutud rent pole vastuvõetav silmas pidades vara majandamiskava kaalutlusi ja üldisi hinnattingimusi;
- 3) kui ei ole esinenud ühtegi osa võtma kutsutud pakkujat ja ülem ei pea vastuvõetavaks ühtegi kõrvalt ilmunut;
- 4) kui valikpakkumised korraldati ilma kindlate tingimusteta või projektideta ja ülem loeb kõigi osavõtjate tingimused või projektid olulistes küsimustes vastuvõtmatuteks.

4. jagu.

Riigi vara rendile andmine ilma enam- või valikpakkumisteta.

§ 81. Ilma enam- ja valikpakkumisteta võib anda rendile või üürile:

- 1) elukortereid;
- 2) vähemtähtsaid esemeid, mille väärtus ei ulatu üle 500 krooni iga üksiku rendile võtja kohta;
- 3) tööriistu, mille väärtus ei ületa 500 krooni iga üksiku rendile võtja kohta, ja koduseid sisseseadeid;

4) esemeid, mille kasutamise tasu on määratud eriliste tariifidega või taksidega;

5) igasugust vara, kui rendile võtjaks on omavalitsus, kes vajab seda vara valitsemise otstarveteks, või riigiasutis või -ettevõtte;

6) vara, millel või mille abil rendile võtja peab teostama töö või ettevõtte, mis nõuab erilist oskust, vilumust, sisseseadet või muid erilisi eeldusi, milliseid nõudeid ainult üksik võib rahuldada;

7) kui enam- või valikpakkumised ei ole andnud tagajärgi (§ 66);

8) kaaluvatel põhjustel ka muudel juhtudel.

§ 82. Riigi vara rendile andmise ilma enam- ja valikpakkumisteta otsustavad:

1) ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja või selleks volitatud riigiteenija, kui rendile andmine toimub § 81 p. 1—4 põhjal ja leping on tähtajata või tähtajaga mitte üle 1 aasta;

2) minister, kui rendile andmine toimub § 81 p. 1—4 põhjal ja leping on tähtajaga üle ühe aasta, või kui rentimine toimub § 81 p. 5—7 põhjal, ning

3) Vabariigi Valitsus, kui rendile andmine toimub § 81 p. 8 põhjal.

Rendile andmise tingimused määrab tarbekorral rendile andmise otsustaja.

§ 83. Rendile võtjatena ei või esineda:

1) riigiteenijad, kes teenivad lepingut sõlmivas asutises, või on selle asutise kõrgemateks ülemateks, kui leping sõlmitakse § 81 p. 2, 6 või 7 alusel, samuti nende teenijate alanevad ja ülenevad sugulased ja abikaasad; see keeld maksab ka juhtudel, kui leping sõlmitakse § 81 p. 8 alusel, kui võrd Vabariigi Valitsus teisiti pole korraldanud;

2) isikud, kes käesolevas seaduses ettenähtud korras tunnustatud korratuteks rentnikkudeks, — seni, kui nad pole kustutatud korratute rentnikkude nimekirjast;

3) § 53 p. 3 nimetatud isikud samas punktis ettenähtud tingimustel.

§ 84. Lepingus märgitakse:

1) § 69 p. 1, 2 ja 4 loendatud andmed;

2) § 33 ja vastavatel juhtudel ka § 34 nimetatud andmed;

3) nõutavad kindlustused, nende suurus ja liik.

§ 85. Sõlmides lepingu ilma enam- ja valikpakkumiseta on ametiasutis kohustatud eriti hoolt kandma, et lepingu tingimused ja rent oleksid riigile kasulikud.

§ 86. Rendile võtja kätte antava vara kindlustamisele kohaldatakse § 41—46 eeskirjad. Kui võrd asjaolud nõuavad lepingu korraliku täitmise kindlustamist tagatistrahviga, samuti tagatistrahvi ning rendi õigeaegse tasumise kindlustamist, kohaldatakse § 41—47 ja 68 eeskirjad.

Juhul, kui rendileandmisel rent terve rendi aja eest tasutakse rendilevõtmisel ja vara kindlustamata jätmine ei ähvarda kahjuga, võib kindlustuse võtmine ära jääda.

§ 87. Juhtudel, kui rendile antakse vara § 81 p. 1—5 põhjal, võib kirjalikkude lepingute sõlmimine ära jääda, asendades need asja kohta käiva kirjavahetusega ning tingimustega, kui võrd poolte vastastikkused kohustused küllaldaselt ei selgu vastavatest seadustest, kommetest või muudest andmetest.

4. peatükk.

Vara kasutamise lepingute täitmine.

§ 88. Riigi vara kasutamise kohta sõlmitud lepingute täitmisele, poolte vastastikuste õiguste ja kohustuste määramisele ja lepingute lõpetamisele kohaldatakse tsiviilseaduste eeskirjad, kuivõrd käesoleva seaduse § 89—113 ei sisalda erieeskirju.

§ 89. Kasutamiseks antav vara antakse kasutajale üle vastava aktiga, milles vajaliku täpsusega kirjeldatakse vara seisukord.

§ 90. Kasutaja ei või ilma kasutusele andja nõusolekuta edasi anda oma lepingujärgseid õigusi ega kohustusi, kuivõrd lepingus pole ette nähtud teisiti.

§ 91. Hädatarvilikkude kulude tegemise vajadusest on kasutaja kohustatud õigel ajal teatama kasutusele andjale. Viimasel on õigus keelata nende kulude tegemist, vastutades kahjude eest, mis selle keelu tagajärjel kasutajale vara kasutamise takistuse näol võivad tekkida.

§ 92. Kasutajal ei ole õigust tema poolt tehtud kulude eest saadaolevate summade saamiseni kinni pidada kasutusele võetud vara.

§ 93. Kasutusele andjal on õigus oma esindajate kaudu igal ajal kontrollida kasutusele antud vara seisukorda tingimusel, et seeläbi ei takistataks vara korralikku kasutamist.

§ 94. Kasutusele andja, või mõni teine asutis, kellele see kohuseks tehtud, valvab selle järele, et kasutaja täidaks korralikult lepingu tingimused ja et vara kasutamine oleks korralik. Selleks toimetatakse aeg-ajalt selle vara ootamatuid ülevaatusi. Ülevaatuste kohta koostatakse protokollid.

Eelmises lõikes nimetatud asutis võtab tarvitusele vajalikud abinõud märgatud puuduste kõrvaldamiseks ja riigi kahjude ärahoidmiseks.

§ 95. Kui kasutaja on kohustatud teostama töö, siis töö valmimisel määratakse töö ülevaatajaks komisjon, vähemtähtsatel juhtudel — üksik ülevaataja.

Ülevaatuse kohta koostatakse protokoll, milles märgitakse, kas ettenähtud töö või ettevõtte on teostatud, kas need vastavad kokkulepitud nõuetele ja kas ülevaataja loeb töö või ettevõtte vastuvõetavaks. Protokollile kirjutavad alla nii ülevaataja kui ka juuresolnud kasutaja või viimase esindaja. Protokollist võib kasutaja soovikorral saada ära kirja.

§ 96. Üle viieteistkümnepäeva viivitusse jäänud rendisummadelt maksab kasutaja $\frac{1}{2}\%$ kuus, lugedes poolikud kuud, milles üle 10 päeva, terveteks ja jättes poolikud kuud, milles vähem päevi, arvesse võtmata. Rendivõlad ja viivitusraha nõutakse sisse administratiiv-korras.

§ 97. Ministreeriumi valitsuse või osakonna juhataja võib rendile võtja palvel pikendada rendivõla maksmise tähtaega kuni 3 aastani, kui rendile võtja on seni täitnud oma kohustused korralikult ja on sattunud majanduslikudesse raskustesse. Pikendatud rendivõlalt maksab rendile võtja 6% aastas.

§ 98. Vastav minister võib kasutaja palvel teda vabastada viivitusprotsentide kui ka tagatistrahvi maksmisest, kui riik pole kannatanud kahju viivituse tõttu, kasutaja on aga üldiselt lepingu täitmisega ära teeninud vastutuleku.

§ 99. Kui lepingu lõpetamisest ei ole loota riigile tunduvat kasu, võib kasutusele andja kokkuleppel kasutajaga pikendada lepingu tähtaega, kui kasutaja on oma lepingujärgsed kohustused seni korralikult täitnud.

Lepingu pikendamise otsustab see ülem, kellest olenes kasutusele andmise otsustamine (§ 30, 64 ja 82). Lepingu tähtaega ei või pikendada pikemale tähtajale, kui oli sõlmitud esialgne leping.

§ 100. Pooltel pole õigust taganeda lepingust põhjusel, et nad on üle poole kahju saanud; erandina võib kasutusele andja nimetatud põhjusel taganeda lepingust juhul, kui riigiteenijad, kes ette valmistasid, toimetasid või kinnitasid enam- või valikpakkumised või otsustasid lepingu sõlmimise ilma nimetatud pakkumisteta või sõlmisid seesuguse lepingu, on teadlikult kaasa aidanud riigile kahjuliku lepingu sõlmimisele, missugune asjaolu oli või pidi olema kasutajale teada.

§ 101. Kui lepingu täitmise ajal selgub, et lepingu üksikute tingimuste täitmine osutub raskeks, võib muuta rendilepingu tingimusi, samuti lõpetada lepingut poolte kokkuleppel ja selle ülema kinnitusel, kellest olenes lepingu sõlmimine.

§ 102. Kasutaja võib nõuda tema vabastamist lepingu täitmisest enne kokkulepitud tähtaega, kui vääramatute jõudude mõju või kasutusele andja viivituse või muu süü, või avaliku võimu korralduste tõttu tema lepingujärgsete kohustuste täitmine ja õiguste kasutamine on muutunud võimatuks või oluliselt raskendatuks.

§ 103. Kasutusele andjal on õigus lepingut lõpetada peale tsiviilseadustes ettenähtud juhtude ka juhul, kui kasutaja on toimunud § 90 keelu vastaselt või kui ta takistab kasutusele andjat teostada § 93 ettenähtud õigusi.

§ 104. Asjaolu, et kasutusele antud vara on üle antud teise riigiasutise või ettevõtte valitsemisele või läinud riigiettevõtte omanduseks, ei anna õigust lepingut lõpetada, kuigi leping pole sisse kantud kinnistusraamatusse.

Enne lepingu tähtaja lõppu võib kasutusele andja lõpetada lepingu juhtudel, kui rendiobjekti vajatakse üldkasulikul otstarbel tarviliku ettevõtte teostamiseks, kusjuures kahjude tasumine toimub kinnisvarade sundvõõrandamiseks ettenähtud alustel ja korras.

§ 105. Lepingu enne tähtaega lõpetamise küsimused seaduses või lepingus ettenähtud põhjustel, otsustab ülem, kes otsustas lepingu sõlmimise.

§ 106. Vara äravõtmine kasutajalt, kui viimane lepingu lõppemisel vara ei vabasta, toimub administratiiv-korras, kasutusele andja korraldusel.

Vara tagasivõtmisele kohaldatakse § 89 eeskiri.

§ 107. Rendilepingu lõppemisel ja lepingu lõpetamisel enne tähtaega, antakse kasutajale lõpparve. Kui lepingus ei ole ette nähtud lõpparve andmise tähtaega, antakse see hiljemalt ühe kuu jooksul pärast vara kasutusele andjale üleandmist.

Lõpparves peavad sisaldama summad, mis kasutusele andjal saada kasutajalt ja kasutajal kasutusele andjalt, samuti arvutamise alused, millest need summad on tuletatud.

Lõpparve kuulutamisel kohaldatakse § 67 eeskirjad.

Lõpparve andmine jääb ära kui pooled lepingu lõppemisel annavad allkirja, et neil ei ole kohustusi üksteise vastu.

§ 108. Ühe kuu jooksul, arvates lõpparve kätteandmisest, võib kasutaja esitada lõpparve avaldanud asutisele vastulause lõpparve kohta. Vastulause avaldamine ei võta kasutuseleandjalt õigust saada lõpparve järgi temale kuuluvaid summasid.

Kui kasutaja ei esita tähtajal vastulauset, loetakse lõpparve temale kohuslikuks, mille vastu ta ei saa vaielda ei administratiiv- ega kohtukorras. Tähtajal esitatud vastulause otsustab asutis, kes lõpparve andis, muutes tarbe korral lõpparvet. Lõpparve muutmisel seatakse kokku uus lõpparve. Muudetud lõpparve või otsus, millega vastulause jäetud tagajärjeta, avaldatakse kasutajale kahe kuu jooksul, arvates vastulause esitamise päevast.

§ 109. Kasutajal, kellele ei ole avaldatud lõpparvet või kes ei ole saanud otsust oma vastulausele või kes ei ole rahul vastulausele avaldatud otsusega, on õigus esineda nõudega tsiviilkohtukorras kolme aasta jooksul kasutusele andja vastu. Nõuda ei või summast, mida pole puudutatud lõpparvele antud vastulauses. Kolmeaastast tähtaega arvatakse: 1) kui lõpparve pole antud § 107 kohaselt, — arve avaldamise tähtaja lõpust; 2) kui vastulausele pole avaldatud otsust, — selle otsuse avaldamiseks ettenähtud tähtaja lõpust ja 3) kui vastulausele on avaldatud otsus, — selle otsuse avaldamisest.

Tsiviilnõue esitatakse ametiasutise vastu, kes andis lõpparve, või kui lõpparvet pole antud, ametiasutise vastu, kelle kohuseks lepingu järgi oli lõpparve andmine või, kui see asutis ei ole lepingus ette nähtud, asutise vastu, kes sõlmis lepingu.

Riigiasutuste nõuded rentnikkude vastu riigile kuuluvate summade pärast peavad esitatama kolme aasta jooksul. Seda tähtaega arvatakse: 1) lõpparve avaldamiseks määratud tähtajal, kui lõpparvet tähtajaks pole avaldatud; 2) lõpparve avaldamisest, kui tähtajal antud lõpparvele pole esitatud õigel ajal vastulause; 3) vastulause kohta lõppotsuse kuulutamise päevast, kui tähtajal antud lõpparvele on esitatud vastulause.

Nõudmised vekslite järgi alluvad tähtaegade suhtes üldiste vekslite kohta maksvatele eeskirjadele.

§ 110. Kui kasutaja jätab lepingu täitmata või kui ta kõrvaldatakse lepingu täitmiselt (§ 103), siis nõutakse temalt sisse kahjud, mis lepingu rikkumise läbi kasutusandjale tekkinud.

§ 111. Lepingu täitmise käigu järelevalve hõlbustamiseks peetakse juhul, kui kasutaja on kohustatud varal või selle abil teostama mingi töö või ettevõtte, tarbekorral ka muudel juhtudel, kontroll-lehte, milles märgitakse:

- 1) mida ja missugustel tähtaegadel kasutaja on kohustatud täitma;
- 2) mida ja missugustel tähtaegadel ta on täitnud, kui ka täidetud töö või ettevõtte ülevaatuse tulemused;
- 3) puudused, mis vara või ettevõtte kasutamise järelevalvel on märgatud ning nende puhul tehtud korraldused, ja
- 4) kõik lepingujärgsed rahalised õiendused.

Vastava ministri otsusel võib kontroll-lehtede pidamine ära jääda, kui lepingu järgi nõutavate tööde väärtus ei ületa 250 krooni või kui lepingu täitmise lühiduse tõttu või muudel kaaluvatel põhjustel kontroll-lehte pidamine osutuks otstarbetuks.

§ 112. Rendile võtjat:

- 1) kelle süü tõttu leping enne tähtaega lõpetatud;
- 2) kes pärast lepingu lõppemist on jätnud tasumata rendi suuremas summas, kui 3 kuu rent;
- 3) kes hooletuse tõttu on lasknud rendile võetud vara hävida või rikki minna, tekitades sellega riigile katmata kahju üle 500 krooni;
- 4) kes jätnud teostamata töö või ettevõtte, mis lepingu tingimusena ette nähtud, võidakse tunnustada korratuks, kui tema korratuste tõttu lepingu täitmisel on karta, et temaga uute seesuguste lepingute sõlmimine ähvardaks kahjuga. Korratuks tunnustamine võib toimuda mitte hiljem kui ühe kuu jooksul arvates lepingu lõppemisest.

Korratuks kuulutamise otsustab vastav minister.

Otsus avaldatakse Riigi Teatajas pärast jõusse astumist.

§ 113. Majandusministeerium peab korratute rentnikkude nimekirja, millest kustutamine toimub viie aasta möödumisel pärast korratuks tunnustamist. Vabariigi Valitsuse otsusel võib korratute rentnikkude nimekirjast kustutamine toimuda ka enne viie aasta möödumist, kui rentniku suhtes eelmises (112) paragrahvis ettenähtud kartused ära langevad. Rentnikke, kes pärast nimekirjast kustutamist uuesti tunnustatud korratuks, ei või teistkordselt enam kustutada nimekirjast.

3. osa.

Riigi varade võõrandamine.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 114. Riigi vara võib võõrandada:

- 1) kui vara on muutunud kõlbmatuks varavalitsejale asutisele;
- 2) kui vara ei ole vajalik valitsemise otstarveteks ja tema kasutamine seaduses ettenähtud viisidel osutuks võimatuks või kahjulikuks või oleks seotud suurte raskustega;
- 3) kui isik, kellele vallasvara võõrandatakse, vajab seda üldhuvides tarviliku ettevõtte teostamiseks;
- 4) kui vara on vajalik kaitseliidule tema ülesannete täitmiseks;
- 5) kui vara on tarvilik omavalitsustele nende poolt sunduslikult ülalpeetavate tervishoiu-, haridus- ja hoolekandeesutiste jaoks või üldtarvitamiseks;
- 6) kui vara on tarvilik heategevatele ja üldkasulikkudele asutistele või ühingutele nende ülesannete täitmiseks;
- 7) vastavate erieeskirjade põhjal.

§ 115. Kui vara hind, millega vara seisab riigivarade arvel, ületab 500 krooni, ei või määrata riigi vara kõlbmatuse (§ 114 p. 1) või tarbetuse (§ 114 p. 2) tõttu võõrandamisele muidu, kui asjatundjate kaudu on selgitatud vara kõlbmatuse ning kasutamise võimatus, kui ka võõrandamisele kuuluva vara hind.

Hindamise aluseks võetakse vastavad turuhinnad ja vara eriline seisukord.

§ 116. Eelmises (115) paragrahvis ettenähtud asjatundjad määrab ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja, kui kõrgem ülem ei ole ise asjatundjaid määranud ja kuivõrd pole volitatud kohapealseid ülemaid määrama asjatundjaid.

Kui kuni asjatundjate määramiseni kõrgema ülema poolt võib vara minna rikki või hävida, siis võib asjatundjaid eelmises (115) paragrahvis märgitud asjaolude selgitamiseks määrata ka kohapealne ülem, kelle korralduses vara on, teatades oma korraldustest vastavale ülemale.

§ 117. Vara kõlbmatuks ja tarbetuks tunnustamine kuulub selle ülema kinnitusele, kelle võimupiiridesse kuulub vara võõrandamisele määramine.

§ 118. Kõlbmatuks ja tarbetuks tunnustatud varast teatatakse Majandusministeeriumile Vabariigi Valitsuse poolt määratud alustel ja korras. Majandusministeerium annab teistele ministeeriumidele teada, missugust vara ja missuguselt ametiasutiselt nad soovi korral võivad oma tarveteks saada.

Kui vara kohta on teada, et seda ainult teatud asutised võivad tarvitada, siis teatatakse vara kõlbmatuks või tarbetuks tunnustamisest vahenditult nendele asutistele, kusjuures Majandusministeeriumile teatamine võib ära jääda.

§ 119. Kõlbmatuks või tarbetuks tunnustatud vara ei või võõrandada enne, kui on selgunud, et teised riigiasutised seda vara ei vaja. Majandusminister määrab tähtjad, mille möödumisel nõudmiste puudumisel loetakse vara tarbetus teistele asutistele selgunuks. Kui vara on ilmselt seesugune, mil ei või olla kasutamistväärtust teistele ametkonnile, võib seda kohe võõrandada.

§ 120. Eelmiste (118 ja 119) paragrahvide eeskirjad ei maksa juhtudel, kui viivitades vara võõrandamist teiste riigiasutiste vajaduste selgitamiseni oleks karta vara rikkimineku või hävimist.

§ 121. Vallasvara võõrandamise otsustavad:

1) kohalikkude asutiste juhatajad, kellele vastav minister selleks õiguse andnud, kui vara väärtus ei ületa 500 krooni;

2) vastav ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja, kui vara hind ei ületa 3.000 krooni;

3) vastav minister, kui vara väärtus ulatub üle 3.000 krooni, kuid mitte üle 10.000 krooni.

§ 122. Kinnisvara võõrandamise, samuti vallasvara võõrandamise väärtusega üle 10.000 krooni otsustab Vabariigi Valitsus.

§ 123. Paragrahvi 114 p. 3 põhjal vallasvara võõrandamiseks tehtavatest ettepanekutest peab nähtuma, et üldhuvides vajaliku ettevõtte teostamine oleks ilma kõnesoleva vara võõrandamiseta ettevõtjale võimatu või seotud suurte raskustega.

§ 124. Vara võõrandamine toimub enampakkumiste teel. Käesoleva seaduse § 144, kui ka erieeskirjades ettenähtud juhtudel võib see toimuda ka ilma enampakkumisteta.

§ 125. Vara ostu-müügilepingutele kohaldatakse mõttekohaselt § 100 eeskirjad.

2. peatükk.

Riigi vara müük enampakkumistel.

1. jagu.

Enampakkumiste ettevalmistus.

§ 126. Enampakkumiste ettevalmistuseks:

1) määratakse kindlaks enampakkumiste tingimused;

2) määratakse enampakkumiste alghind, välja arvatud järgmises (127) paragrahvis ettenähtud juhud;

3) kuulutatakse enampakkumiste toimetamisest;

4) määratakse tagatistrahvi suurus.

Enampakkumiste alghinna ja tingimuste määrajaks on ülem, kes otsustab vara müügi. Sama ülema otsuse võib vähemtähtsatel juhtudel tagatistrahv jääda kindlustamata.

§ 127. Alghind määratakse täpse summaga.

Alghinna määramisel arvestatakse asjatundjate poolt määratud hinnet (§ 115), turuhindu ja vara erilist seisukorda.

Alghind võib jääda määramata, kui alghinna määramisel on karta enampakkumiste äpardumist ja enampakkumiste mittetoimimisel võiks vara minna rikki või hävida või väärtuses kahaneda või riik kannatada muul viisil kahju. Alghinna ärajätmise otsus peab olema vajalikult põhistatud.

§ 128. Enampakkumiste tingimustes märgitakse:

1) müüdav ese ja selle suurus (arv, mõõt, kaal), vastaval korral ka koosseis ja piirid;

2) kas ese kuulub müügile kogu ulatuses või ka osade kaupa;

3) müüdnud eseme ostjale üleandmise aeg ning kord, samuti ostuhinna tasumise kord, kusjuures osade kaupa tasumisel ostjalt nõutakse käesoleva seaduse § 41 ettenähtud panti;

4) kas enampakkumised on suusõnalised, kirjalikud või segapakkumised; kirjalikkude pakkumiste esitamise koht ning tähtaeg ja enampakkumiste toimetamise koht ning aeg.

§ 129. Juhtudel, kui on nõutav kirjaliku ostu-müügilepingu sõlmimine (§ 145), määratakse peale enampakkumiste tingimuste ka lepingu tingimused, kusjuures viimased peavad olema nii täielikud, et lepingu sõlmimisel jääb ainult juurde lisada ostja nimi, lepingujärgne tasu ja ostjalt lepingu põhjal nõutavate kindlustuste liik.

§ 130. Enampakkumiste toimetamisest kuulutatakse vähemalt 14 päeva enne enampakkumise toimetamist Riigi Teatajas ja kohtukuulutuste jaoks määratud ajalehes ning vajaduse korral ka ühes kohalikus ajalehes. Vajaduse korral, eriti kui osavõtjateks on oodata teatud piirkonna maaelanikke, pannakse peale selle kuulutused välja ka kohalikkude riigi- ja omavalitsuste ruumes. Kuulutustes tuleb märkida § 128 loendatud andmed.

Vallasasjade müügil, kui vara väärtus ei ületa 500 krooni, kuulutuste avaldamine Riigi Teatajas ja ajalehtedes võib ära jääda ülema otsusel, kes otsustab vara müügi, mil juhul enampakkumiste kuulutus pannakse välja kohalikkudes käidavamates riigi- ja omavalitsusasutistes eelmises lõikes määratud ajal.

Kui vallasvara rikkimineku või hävimise hädaoht nõuab enampakkumiste toimetamist viivitamata, siis võidakse ülema otsusel, kes otsustab vara müügi, kuulutuste avaldamise tähtaega lühendada ja juhul, kui vara väärtus ei ületa 500 krooni, piirduda ainult kohal olevate isikute üleskutsumisega suusõnal või kirjalikult.

Kuulutuse avaldamisest või eelmises lõikes ettenähtud üleskutsest alates võimaldatakse kõigile asjast huvitatutele näha müüdavat vara ja tutvuda enampakkumiste tingimustega.

§ 131. Enampakkumiste toimetamisele kohaldatakse käesoleva seaduse § 50—52, 54—56, 59—61 ja 63 eeskirjad, eranditega, mis tingitud eelhinna puudumisest ja alljärgnevatest paragrahvidest.

2. jagu.

Enampakkumiste toimetamine.

§ 132. Kui enampakkumisteks on määratud alghind, siis alatakse pakkumisi sellest alghinnast.

Kui enampakkumisi toimetatakse ilma alghinnata, siis alatakse pakkumisi hinnast, mis esimesena pakutakse.

§ 133. Enampakkumistest ei või osa võtta isiklikult ega aseisikute kaudu teenijad, kes toimetavad enampakkumisi või kelle võimkonda kuulub enampakkumiste tulemuste kinnitamine, samuti nende teenijate ülemad, abikaasad, alanevad ning ülenevad sugulased.

§ 134. Kui enampakkumistele pole ilmunud ühtegi osavõtjat või kui viimased keelduvad pakkumast hinda, mis ei ole väiksem alghinnast, siis tunnustab enampakkumiste toimetaja enampakkumised tagajärjetuks.

Kui aga enampakkumistele on ilmunud osavõtja, kes pakub hinna, mis pole väiksem kui alghind, siis määrab enampakkumiste toimetaja, et

ülema kinnitusel loetakse vara müüduks temale, või kui seesuguseid osavõtjaid on mitu, siis — sellele, kelle hind on kõige suurem.

Enampakkumiste toimetaja kannab oma otsused enampakkumiste protokollis.

§ 135. Suusõnalistest enampakkumistest osavõtja, kelle poolt pakutud hind on alghinna saavutamisel kõige suurem, annab enne lahkumist enampakkumiste protokollis allkirja selles, et kui enampakkumised kinnitatakse, siis ta maksab vara eest tema poolt pakutud hinna. Ühtlasi täiendab tema sissemakstud tagatissummat 10 protsendi suuruseni tema poolt pakutud hinnast.

§ 136. Kui osavõtja keeldub andmast eelmises (135) paragrahvis ettenähtud allkirja või esitama täiendavat tagatissummat, siis teatab enampakkumiste toimetaja, et ülemuse kinnitusel loetakse vara müüduks järgmise kõrgema hinna pakkujale, kui see hind ei ole väiksem alghinnast, vastasel korral — et enampakkumised loetakse tagajärjetuks.

§ 137. Kirjalikkudel enampakkumistel peab:

1) § 59 p. 3 ettenähtud avalduse asemel pakkumine sisaldama sooviavalduse osta müüdav vara enampakkumistele esitatud tingimustel ja § 59 p. 4 nimetatud rendisumma asemel pakkumine sisaldama pakutava ostuhinna;

2) esitama rahalise kindlustuse vähemalt 10 protsendi suuruses tema poolt pakutavast hinnast;

3) pakkumised kirjutatama nende avamisel alla enampakkumiste toimetaja poolt ja kantama enampakkumiste protokollis.

§ 138. Isik, kes keeldus andmast § 135 nimetatud allkirja või ei täienda tema poolt sissemakstud tagatissummat (135), kaotab sissemakstud tagatissumma. Juhul, kui kindlustisi ei nõuta, nõutakse pakkujalt sisse enampakkumiste tagatistrahv 10 protsendi suuruses tema poolt pakutud hinnast.

§ 139. Pakkumise täitmise kindlustamine võib ära jääda ülema otsusel, kellest oleneb enampakkumise kinnitamine, kui ostuhinna tasumise tähtaegade lühiduse tõttu või muudel põhjustel kindlustuste esitamiseks pole tarvidust.

3. jagu.

Enampakkumiste kinnitamine ja lepingute täitmine.

§ 140. Enampakkumised kuuluvad kinnitamisele sama ülema poolt, kes otsustas vara võõrandamise (§ 121).

Kui enampakkumised on kinnitatud, peab ostja vastava teate peale tasuma ostuhinna, enampakkumiste tingimustes ettenähtud tähtajaks või kui tähtaega pole määratud, — nimetatud teates määratud tähtajaks.

§ 141. Kui ostja viivitab eelmises (140) paragrahvis nimetatud kohustuse täitmisega, siis nõutakse sisse tagatistrahv (§ 137 ja 139) ja müüja asutis võib määrata asja uuesti müügile. Kuni uute enampakkumiste välja kuulutamiseni või kui viimaseid ei korraldata, kuni asja võõrandamiseni või hävitamiseni, kuid mitte pärast 3 kuu möödumist, arvates enampakkumistest, võib ostja, tasudes viivituses oleva ostuhinna ühes protsentidega (§ 142) ning asja hoidmisega ja võõrandamisele või hävitamisele määramisega seotud kuludega, nõuda asja temale üleandmist seisukorras, milles asi tegelikult viibib, missugusel juhul sissenõutud tagatistrahv arvatakse ostuhinna arvele.

§ 142. Kirjalik ostu-müügileping sõlmitakse juhtudel, mil see vastavates seadustes ette nähtud.

Muudel juhtudel täidab lepingu aset enampakkumiste protokoll, kuhu märgitakse tähtsamad andmed lepingu täitmise kohta; kuid ülem, kellest

oleneb vara võõrandamise otsustamine (§ 121), võib määrata, et sõlmitaks kirjalik leping.

Võlguolevalt ostuhinnalt maksab ostja $\frac{1}{2}\%$ kuus.

§ 143. Vara antakse ostjale üle ostuhinna tasumisel. Juhtudel, kui ostuhind on jäetud võlga, antakse vara üle pärast ostuhinna kindlustamist.

3. peatükk.

Riigi vara müük ilma enampakkumisteta.

§ 144. Riigi vara võib müüa ilma enampakkumisteta juhtudel, kui:

- 1) müügile kuuluva vara hind ei ulatu üle 500 krooni;
- 2) müügile kuuluv vara ähvardab minna rikki enne, kui enampakkumisi jõutakse korraldada;
- 3) müüdava varana esinevad kaubad, mille hinnad kindlaks määratud tariifide või taksidega;
- 4) enampakkumised ei ole andnud tagajärgi;
- 5) müüdava varana esinevad tarvitamiseks kõlblikud kaitseväge erivarustise artiklid, sanitaarvahendid, relvad või muud võitlusvahendid;
- 6) seda tingivad tähtsad valitsemise huvid;
- 7) kui see on lubatud erieeskirjadega.

Samuti ilma enampakkumisteta võõrandatakse riigi vara § 114 p. 3—7 alusel.

Keelatud on toimetada müüke jaokaupa sihiga teostada seda ilma enampakkumisteta.

§ 145. Ilma enampakkumisteta müügi otsustavate eelmise (144) paragrahvi p. 1—4 ja 7 ettenähtud varade suhtes § 121 nimetatud ülemad samas paragrahvis ettenähtud piirides, kinnisvara ja § 144 p. 5 ja 6 ettenähtud varade suhtes Vabariigi Valitsus.

Kirjaliku lepingu sõlmimine on kohuslik § 142 esimeses lõikes nimetatud juhtudel. Muudel juhtudel võib kirjalikke lepinguid asendada vastav kirjavahetus, kviitungid või allkirjad.

4. peatükk.

Riigi vara võõrandamine tasuta või väiksema tasu eest.

§ 146. Vabariigi Valitsuse otsusel võidakse võõrandada riigi vara vähendatud tasu eest või tasuta järgmistel juhtudel:

- 1) kui vara on tarvilik kaitseleiidule või Eesti Punase Risti Seltsile nende ülesannete täitmiseks;
- 2) kui vara on tarvilik omavalitsustele nende poolt sunduslikult ülalpeetavate tervishoiu-, hariduse- ja hoolekandetasutuste jaoks või üldtarvitamiseks;
- 3) kui kinnisvara antakse üldtähtsusega mälestusmärkide püstitamiseks.

5. peatükk.

Riigi vara hävitamine.

§ 147. Riigile kuuluv vallasvara kuulub hävitamisele, kui see osutub kasutamiseks üldse kõlbmatuks ja ei ole selle tõttu loota et teda saaks võõrandada, või et seda võiksid kasutada teised riigiasutused või § 146 tähendatud asutused samas paragrahvis tähendatud otstarveteks. Hävitamise otsustavad § 121 ja 122 tähendatud ülemad. Vara hävitamise kohta koostatakse sellekohane akt.

4. osa.

Erieeskirjad riigiasutiste nõudeõiguste kohta.

§ 148. Nõuded kohtukorras esitavad asutised, kes selleks seaduste järgi õigustatud.

Kui selgub, et sissenõudmise teostamine on lootusetu, või kui nõude läbiviimiseks puuduvad küllaldased alused, võidakse nõuete esitamisest, protsessi jätkamisest või sissenõude teostamisest loobuda, kui:

nõudehind ei ületa 3.000 krooni — vastava ministeeriumi valitsuse või osakonna juhataja loal;

nõudehind ületab 3.000 krooni kuid mitte üle 30.000 krooni, samuti kui nõue on mittehinnatav — ministri loal;

nõudehind ületab 30.000 krooni — Vabariigi Valitsuse loal.

Eelmises lõikes ettenähtud korras otsustatakse nõudeasjas apellatsiooni- või kassatsiooni kaebuse esitamata jätmise küsimus.

§ 149. Eelmise (148) paragrahvi korras võib riigiasutus sõlmida kokkuleppe kostjaga, samuti riigiasutise vastu tõstetud nõude puhul nõudjaga, kui asja seisukord või riigihuvid seda õigustavad.

5. osa.

Lõppeeskirjad.

§ 150. Käesoleva seaduse eeskirjad ei tule kohaldamisele riigivarade kohta, mis on riigiasutiste kauplemisobjektideks või riigiasutiste juures olevate tööstuste saadusteks.

§ 151. Kaitseametkonna alal kuuluvad Kaitseministeeriumi nõukogule käesolevas seaduses ettenähtud ministri võimupiirid.

Kaitseametkonna all käesoleva seaduse mõttes mõistetakse Kaitseministeeriumi ja kaitseväge.

§ 152. Vabariigi Valitsusel on õigus anda määrusi käesoleva seaduse teostamiseks, eriti:

- 1) riigi vara üleandmise kohta ühelt riigiasutuselt teisele;
- 2) eel- ja alghinna määramise ja ärajätmise kohta enampakkumistel;
- 3) töö või ettevõtte kirjelduse ja tehniliste nõuete ning tingimuste ja projektide kohta;
- 4) pakkumiste toimetamise korra kohta;
- 5) vallasvarapandi hoidmise kohta;
- 6) kindlustuste vabastamise korra kohta;
- 7) lepingu täitmise ja lepingu sõlmimise tagatistrahvi määrade ja selle ärajätmise kohta;
- 8) korratuks rentnikuks tunnustamise kohta;
- 9) lõpparvete kokkuseadmise kohta;
- 10) riigivarade hävitamise kohta.

II.

Käesolev seadus hakkab maksma 1. jaanuarist 1936, kusjuures § 152 ettenähtud määrusi Vabariigi Valitsus võib anda arvates seaduse avaldamisest.

Käesoleva seaduse maksamahakkamisega kaotavad maksvuse:

1) Riigi obrokivarade seadus (VSK VIII köide I j. 1908 a. v.a.) ühes hilisemate täienduste ja muudatustega;

2) Lääne ja Balti kubermangudes asuvate riigi maakohtade valitsemise seadus (VSK VIII k. I j. 1893 a. v.a.) ühes hilisemate täienduste ja muudatustega;

3) Seadus 4. juulist 1915, VSKK 1915 a. nr. 201, art. 1587.

III.

Enne käesoleva seaduse maksmahakkamist sõlmitud riigivara kasutamise lepingutele kohaldatakse endist õigust, välja arvatud eeskirjad, mis puutuvad ametiasutiste võimupiiridesse ja asjaajamise korda.

Käesoleva seaduse 88—113 eeskirjad on maksvad ka ültätähendatud lepingute suhtes, kuivõrd neis lepinguis pole kasutajale soodsamaid tingimusi ette nähtud, kuid nõuete aegumisele, kui aegumine alanud juba enne käesoleva seaduse maksmahakkamist, kohaldatakse endist õigust.

IV.

Tsiviilkohtupidamise seaduses riigi obrokimaade kohta käivad eeskirjad tulevad kohaldamisele käesoleva seaduse alusel riigi kinnisvarade rendileandmise asjus.

V.

Tsiviilkohtupidamise seaduse § 161¹ p. 7 (RT 57 — 1934) muudetakse ning pannakse maksuma järgmises redaktsioonis:

p. 7) riigi- ja omavalitsusasutustele hangete alal, samuti riigivara kasutamisele andmise või riigivara võõrandamise alal, antud krediitasutiste vastutuskirjad.

VI.

Kinnistumaksu seadus (VSK V köide) täiendatakse § 243 järgmises redaktsioonis:

§ 243. Riigi varade seaduse § 146 põhjal riigi vara võõrandamisel vähendatud tasu eest või tasuta ei võeta kinnistumaksu.

Tallinnas, 20. novembril 1935.

K. Päts

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

Joh. Müller

Kohtuminister.

860. Ühistegevuskoja seadus.

Antud Riigivanema poolt dekreedina 22. novembril 1935.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 1. Ühistegevuse otstarbekohaseks korraldamiseks ja arendamiseks, tema huvide kaitseks ja esindamiseks luuakse Ühistegevuskoda, mis töötab avalik-õiguslikul alusel.

§ 2. Ühistegevuskoda maksvate seaduste ja määruste piires:

1) selgitab ühistegelikkude asutiste ja ettevõtete seisukorda ning tarvidusi;

2) teatab riigi-, omavalitsus- ja teistele asutistele oma soove ning teeb ettepanekuid ühistegevuse huvides, avaldab arvamusi ühistegevusse puutuvate seaduste kohta;

3) võtab osa oma esindajate kaudu riigi-, omavalitsus- ja teiste asutiste ja ettevõtete tegevusest, mille koosseisus on nähtud ette vastav esindus;

4) kutsub ellu, peab ülal ja valitseb ühistegelikkude asutiste huvides vajalikke ettevõtteid;

5) korraldab ühistegelikele asutistele nõuannet;

6) korraldab ja teostab ühistegelikes asutistes väliseid sunduslikke revisjone;

7) hoolitseb ühistegelikes ettevõtteis tegutsevate isikute kutseoskusliku hariduse ja ettevalmistuse eest;

8) kogub, töötab läbi ja avaldab ühistegelikkude asutiste tegevust käsitlevaid statistilisi andmeid;

9) teostab vahetalitust ühistegelikele asutistele vajalikkude tööjõudude leidmisel;

10) annab välja ühistegelikke ajalehti ning ajakirju ja kirjastab ühistegevust käsitlevat kirjandust;

11) korraldab ühistegevusküsimuste alal nõupidamisi ja ühistegevuspäevi, teeb ühistegelikku organiseerimis- ja selgitustööd;

12) peab ühistegelikkude ettevõtete registrit;

13) selgitab ja registreerib ühistegelikke kombeid ja mõisteid;

14) asutab vahekohtuid ja juhatab ühistegelikele asutistele asjatundjaid;

15) peab konkursi alla kuuluvate ühistegelikkude ettevõtete nimekirja ja

16) arendab igasugust muud tegevust, mis vajalik tema eesmärkide saavutamiseks.

§ 3. Koja tegevuse piirkonnaks on kogu Vabariigi maa-ala.

Koja juhatus asukohaks on Tallinn. Koda võib asutada osakondi.

§ 4. Kojal on juriidilise isiku õigused ja on oma nimetusega pitsat, mille kuju kinnitab Vabariigi Valitsus.

§ 5. Koja ja tema organite kirjavahetus riigi- ja omavalitsusasutistega on tempelmaksuvaba.

§ 6. Koja organeisse kuuluvad ja koja teenistuses seisvad isikud vastutavad oma tegevuse alal ühistel alustel riigiteenijatega.

§ 7. Koda tegutseb Majandusministri järelevalvel, kelle ettepanekul Vabariigi Valitsus võib koja laiali saata või panna seisma koja tegevuse määratud ajaks. Uued valimised teostatakse hiljemalt 6 kuu kestel, arvates laialisaatmise päevast. Koja asjaajamise kohta vaheajal annab Majandusminister erimääruse.

§ 8. Majandusminister võib nõuda kojalt perioodilisi ja jooksvaid ettekandeid ja aruandeid koja tegevuse ning isikliku koosseisu kohta.

Riigi- ja omavalitsusasutiste nõudmisel on koda kohustatud andma neile kõiki teateid koja tegevuse alalt.

2. peatükk.

Koja liikmed ja nende valimine.

§ 9. Kotta valitakse kooperatiiv-ühingute poolt 4 aastaks kuuskümend liiget käesoleva seaduse § 10—23 määratud korras. Liikmete asendamiseks nende lahkumise korral valitakse sama palju liikmekandidaate.

§ 10. Valimisõigus on igal juriidilise isiku õigustega kooperatiivühingul ja liidul (Kooperatiiv-ühisuste ja nende liitude seadus RT 110/111 — 1919), kes valimiste ajaks on pidevalt tegutsenud § 14 p.p. 1—5 nimetatud ettevõtetenä vähemalt üks aasta.

§ 11. Valimisõigust ei ole kooperatiivühinguil ja liitudel, kelle ettevõtetele on seatud sisse administratsioon, kes kuuluvad moratooriumi alla, kes on likvideerimisel või kes tunnustatud maksujõuetuks, samuti mitte

neil, kelle veksleid on protestitud, — kahe aasta jooksul, arvates viimasest protestiaktist. Sääraseid ühinguid ega liite ei kanta valijate nimekirja.

§ 12. Kooperatiiv-ühing ja liit teostab valimisõigust Ühistegevuskoja liikmete valimistel oma juhatuse või nõukogu liikme kaudu, kes selleks eriti volitatud. Seda volitust ei saa anda edasi.

Igal kooperatiiv-ühingul ja liidul on valimistel üks hääl.

§ 13. Valimisi toimetatakse salajaselt ja otsekoheselt ning proportsionaalsuse põhimõtte alusel.

§ 14. Valimistel jagatakse valimisõiguslikud ühingud ja liidud viide liiki; iga liik valib ühesuuruse arvu koja liikmeid ja kandidaate.

Liigid on järgmised:

1) ühistegelised krediitiasutised (ühispangad, laenu- ja hoiuühisused ja muud sääraseid ühingud ja nende liidud);

2) ühistegelised kindlustusseltsid (kindlustusseltsid, matmis- ja abiandmiskassad ja muud sääraseid ühingud ja nende liidud);

3) ühistegelised kaubandusühingud (tarvitajate- ja majandusühingud, põllumeesteseltside juriidilise isiku õigustega kaubandusosakonnad, samuti põllumeeste seltsid kaubandusosakondadega ilma juriidilise isiku õigusteta ja muud sääraseid ühingud ja nende liidud);

4) ühistegelised põllumajandus-, tööstus- ja turustamisühingud (piima-, kartuli-, tapamajade-, talusaaduste müügi ühingud ja muud sääraseid ühingud ja nende liidud);

5) ühistegelised tootmis- ja kasutamisühingud (maaparandus-, turba-, loomakasvatavate-, pulli-, masinate-, hoonete- ja muud sääraseid ühingud ja nende liidud).

§ 15. Lahkarvamused ühingu või liidu ühe või teise liigi alla kuuluvuse küsimuses otsustab Ühistegevuskoja juhatas.

§ 16. Vastavalt valijate liikidele jaguneb koda viide sektsiooni: 1) ühispanganduse sektsioon, 2) ühiskindlustuse sektsioon, 3) ühiskaubanduse sektsioon, 4) ühistööstuse sektsioon, 5) ühiskasutamise sektsioon.

§ 17. Valimisõiguslike ühingute ja liitude nimekirja § 14 ettenähtud liikide järgi koostab koja juhatas.

§ 18. Valimistest võtavad osa ühingud ja liidud, kes kantud valijate nimekirja.

§ 19. Häälte andmiseks koja valimistel jagatakse Eesti Vabariik kahe teistkümnesse valimisjaoskonda, mis määratakse kindlaks koja valimiste juhatuskirjas (§ 23).

Majandusministril on õigus jagada jaoskondi hääletamise hõlbustamiseks alljaoskondadeks.

§ 20. Koda liikmeiks ja nende kandidaatideks võib valida Eesti Vabariigi kodanikke, kes on vähemalt 25 aastat vanad ning kes on mõne valimisõigusliku ja vastavasse liiki kuuluva ühingu või liidu juhatuse või nõukogu liikmed.

§ 21. Koda liikmeiks ja kandidaatideks ei või olla isikud:

1) kes jätud ilma hääleõigusest kohaliku omavalitsuse valimistel;

2) kes kuuluvad säärase ühingute või liitude juhtivasse organeisse, kellel § 11 järgi puudub valimise õigus;

3) kelle veksleid on protestitud, — kahe viimase aasta kestel, arvates viimasest protestiaktist;

4) kes tunnustatud maksujõuetuks.

§ 22. Üks isik võib koja valimistel kandideerida ainult kahe liigi (sektsooni) kandidaatide nimekirjas.

§ 23. Valimiste ettevalmistamise ja teostamise ning valimiste tagajärgede arvutamise lähem kord määratakse Vabariigi Valitsuse poolt antavas koja valimiste juhatuskirjas.

§ 24. Valimisi toimetatakse Majandusministri poolt määratud ajal. Koja valimised kuuluvad Majandusministri kinnitamisele.

§ 25. Koja valimistega seotud kulud kannab koda.

§ 26. Enne volituste tähtaja lõppu liikmeõigused kaotanud liikmete väljalangemise kord määratakse koja valimiste juhatuskirjas.

§ 27. Koja liiget, kes antud kohtu alla süüteo pärast, mille eest ähvardab valimisõiguse kaotus, võib koja juhatus eemaldada ajutiselt koja liikmekohuste täitmisest kuni asja lõpliku otsustamiseni, esitades selle korralduse kinnitamiseks Majandusministrile.

§ 28. Väljalangenud või ajutiselt eemaldatud liikme asemele astub järgmine kandidaat vastavast kandidaatide nimekirjast.

§ 29. Koja liikmed ei saa tasu. Kõik valitavad ametid kojas on tasuta auametid. Koja üldkoosolekul on õigus määrata erilisi ülesandeid täitvatele koja liikmetele kas alalist või ühekordset tasu koja eelarves ettenähtud suuruses.

Koja organite ametisikute ja koja huvides teostatavad sõidukulud tasutakse koja üldkoosoleku poolt vastuvõetud ja Majandusministri poolt kinnitatud alustel.

Igal koja liikmel on hääletamistel üks hää. Hääletamine koja teise liikme volinikuna on keelatud.

3. peatükk.

Koja organid.

§ 30. Koja organeiks on:

- 1) koja üldkoosolek;
- 2) nõukogu;
- 3) juhatus;
- 4) revisjonikomisjon.

Peale selle loetakse koja organiteks ka sektsooni juhatused ja täiskogu koosolekud.

Koja üldkoosolek.

§ 31. Koja üldkoosolek koosneb koja liikmeist.

Üldkoosoleku võimkonda kuulub:

- 1) koja nõukogu, juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete valimine, ametist vabastamine ja tagandamine enne volitusaja lõppu;
- 2) koja tegevuskava, aastaaruande ning eelarve vastuvõtmine;
- 3) koja kohalikkude osakondade asutamise ja sulgemise otsustamine;
- 4) kojale kinnisvara omandamise ja koja kinnisvarade võõrandamise ja pantimise otsustamine;
- 5) koja heaks võetavate maksude määramine § 49—53 ettenähtud alustel;
- 6) koja juhatuskirja vastuvõtmine ja juhatusele ning revisjonikomisjonile juhendite andmine;
- 7) toimkondade moodustamine eriliste ülesannete täitmiseks;
- 8) muud küsimused, mis kuuluvad üldkoosoleku võimkonda juhatuskirja järgi või on antud otsustamiseks koosolekule Majandusministri, koja

juhatuse või nõukogu või üksikute sektiioonide poolt, juhatuskirjas ettenähtud korras.

Koja üldkoosoleku otsused eelmise lõike p. 1, 2, 4 ja 5 ettenähtud aladel astuvad jõusse pärast kinnitamist Majandusministri poolt.

§ 32. Koja üldkoosoleku kokkukutsumise ja asjaajamise kord määratakse juhatuskirjas.

Koja üldkoosolekuid peetakse vähemalt kord aastas.

Koja üldkoosolek on otsusevõimeline, kui on koos vähemalt pooled liikmed. Üldkoosolek teeb otsused sektiioonide liht-häälteenamusega, toimetades hääletamisi sektiioonide järgi, lugedes igal sektiioonil ühe hääle.

§ 33. Koja üldkoosoleku juhatajaks on koja esimees, kelle hooleks on ka korrapidamine koosolekul. Korrapidamisel on juhatajal, peale koja juhatuskirjas ettenähtud abinõude, õigus kõrvaldada üldkoosolekult koja üksikuid liikmeid ning, kui see ei anna tagajärgi, lõpetada üldkoosolek. Juhataja on kohustatud lõpetama üldkoosoleku, kui seda nõuab Majandusminister.

Koja esimehel on õigus panna seisma Majandusministri kinnitamisele mittekuuluvad koja üldkoosoleku otsused, kui ta leiab, et otsused on vastolus seadustega ning esitada küsimus nõukogule otsustamiseks. Nõukogu otsustab, kas anda asi koja üldkoosolekule uueks otsustamiseks või võtta täitmisele koja üldkoosoleku otsus. Samuti on esimehel õigus nõukogu loal peatada koja üldkoosoleku otsuseid, kui asjaolude muutusel otsuse täitmine osutuks koja huvidele kahjulikuks, esitades küsimuse koja üldkoosolekule nõukogu poolt määratud korras.

Koja nõukogu.

§ 34. Koja nõukogu koosneb viieteistkümnest liikmest. Koja iga sektiioon valib nõukokku üheks aastaks kolm liiget. Samas korras valitakse nõukogu liikmeile koja juhatuskirjas ettenähtud arv asemikke. Nõukogu liikmed valivad esimehe, kes kuulub Majandusministri kinnitamisele. Nõukogu esimehe Majandusministri poolt ametisse mittekinnitamisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 36.

§ 35. Nõukogu ülesandeks on koja juhatuskirjas ettenähtud alustel ja korras:

- 1) seisukoha võtmine koja tegevuses üleskerkivates põhimõttelistes küsimustes ja juhendite andmine juhatusele;
- 2) küsimuste otsustamine, milledes on tekkinud lahkavamused üksikute sektiioonide või toimekondade ja juhatuse vahel;
- 3) koja valitud tegelaste vastutusele võtmise küsimuste otsustamine;
- 4) ühistegelikes asutistes sunduslikkude revisjonide üldine korraldamine, kinnipidades vastavate seaduste ja Majandusministri määruste eeskirjadest;
- 5) seisukoha võtmine koja üldkoosolekule tehtavate ettepanekute kohta;
- 6) koja heaks võetavate maksusummade alandamine ja maksudest vabastamine § 51 ettenähtud juhtudel;
- 7) teiste küsimuste otsustamine Majandusministri või koja juhatuse ettepanekul, samuti küsimuste otsustamine, mis on ette nähtud koja juhatuskirjas.

Nõukogu asjaajamise kord määratakse lähemalt koja juhatuskirjas.

Koja juhatus.

§ 36. Kojas juhatus on kuueliikmeline. Kojas juhatusse valib koja üldkoosolek oma liikmete seast koja volituste kestuse ajaks viis liiget. Valimised toimuvad sel viisil, et koja iga sektsioon oleks esindatud. Juhatusel liikmetele valitakse samal viisil viis asemikku. Juhatus valib enda või koja liikmete seast esimehe. Kui esimees valitakse juhatusel koosseisust, astub sektsiooni esindajana juhatusse vastava sektsiooni juhatusel liikme asemik. Kojas esimees ja juhatusel liikmed kuuluvad Majandusministri kinnitamisele.

Kojas juhatus valib juhatusel liikmete seast koja esimehe asetäitja, kes täidab esimehe ülesandeid esimehe äraolekul või juhul, kui ta lahkub ametist või langeb välja koja liikmete seast, kuni uue esimehe valimiseni ning ametisse kinnitamiseni.

Kui Majandusminister ei kinnita ametisse esimeest või mõnda teist juhatusel liiget või ühtegi neist, siis võetakse ette uued või täiendavad valimised hiljemalt ühe kuu jooksul, arvates Majandusministri otsuse kätesaamise päevast, kui otsuses pole määratud teist tähtpäeva. Kui selleks tähtpäevaks valimised ei toimu või ka teistkordsete valimiste tagajärjel ei teostu koja esimehe või koja juhatusel liikmete ametikohtadele kinnitamine, siis Majandusminister nimetab koja esimehe või koja teised juhatusel liikmed koja liikmete seast.

Majandusministril on õigus tarbekorral määrata koja esimehe või koja juhatusel muu liikme vabale kohale koja liikmete seast asetäitja kuni koja esimehe või koja juhatusel muu liikme ametisse kinnitamiseni või nimetamiseni.

§ 37. Kojas esimehe ülesandeks on, peale muude käesolevas seaduses ning koja juhatuskirjas ettenähtud ülesannete:

1) koja esindamine;

2) koja ja ta organite tegevuse ühtlustamine;

3) koja palgaliste ametijõudude ametisse määramine ja ametist vabastamine, kuivõrd koja juhatuskirjaga see ülesanne pole pandud teiste koja organite peale.

Kojas esimehel on õigus panna seisma koja juhatusel otsused, kui ta leiab, et need on vastolus seadustega ja esitada küsimus nõukogule otsustamiseks. Ei ole nõukogu nõus otsuse seismapanemisega, võidakse esitada küsimus Majandusministrile otsustamiseks. Majandusminister otsustab, kas anda asi koja nõukogule uueks otsustamiseks või määrata juhatusel otsus täitmisele.

§ 38. Juhatusel ülesandeks on koja asjaajamise korraldamine ning koja tegevusse puutuvate ülesannete ja küsimuste lahendamine, kuivõrd need pole arvatud koja esimehe ja koja üldkoosoleku ja nõukogu võimkonda, koja üldkoosoleku otsuste täitmine, koja varade ning summade valitsemise korraldamine.

Juhatusel kohused ja õigused ning juhatusel liikmete tagandamise alused ja kord, samuti juhatusel asjaajamise kord määratakse lähemalt juhatuskirjaga.

Kojas revisjonikomisjon.

§ 39. Kojas revisjonikomisjoni koosseisu kuulub vähemalt igast sektsioonist üks esindaja ja üks asemik, valitud üheks aastaks.

Revisjonikomisjoni liikmed ei või kuuluda koja juhatusse, nõukokku, sektsiooni juhatusse ega olla koja teenistuses.

§ 40. Revisjonikomisjoni ülesandeks on nõukogu, juhatus ja koja ettevõtete ning ametnikkude tegevuse kontrollimine ja juhatuse poolt koostatud aastaelarvete, kavade ja aruannete revideerimine koja juhatuskirjas määratud alustel.

4. peatükk.

Koja sektiioonid.

§ 41. Käesoleva seaduse § 14 ettenähtud liikides valitud koja liikmed moodustavad sama seaduse § 16 järgi vastavate sektiioonide täiskogud.

§ 42. Sektsiooni täiskogu võimkonda kuulub käesoleva seaduse § 2 ettenähtud ülesannete alal seisukoha võtmine ning ettepanekute tegemine koja juhatusele või viimase kaudu koja nõukogule ja üldkoosolekule küsimustes, mis puutuvad sektiiooni tegevusalasse, samuti ülesannete täitmine ja küsimuste otsustamine, mis antakse sektiiooni hoolde koja organite poolt.

§ 43. Sektsiooni täiskogu koosolekud kutsub kokku sektiiooni juhatus. Täiskogu juhatab sektiiooni esimees või tema asemik. Samuti on sektiiooni täiskogu kokkukutsumise õigus koja juhatusel.

§ 44. Sektsiooni juhatuse moodustavad koja juhatusse ja nõukokku kuuluvad vastava sektiiooni esindajad.

Sektsiooni juhatus valib enda keskelt esimehe ja selle asemiku.

§ 45. Sektsiooni juhatus annab juhendeid sektiiooni tegevuseks, esitab koja juhatusele sektiiooni erialalt asjatundjaid, komisjonide liikmeid ja esindajaid. Sektsiooni asjaajamine on koja kantselei ülesandeks.

§ 46. Üksikute sektiioonide läbikäimine riigi- ja omavalitsusasutistega ning eraettevõtete ja -isikutega toimub koja juhatuse kaudu. Kui koja juhatus keeldub edasisaatmast sektiiooni esildist, siis võib sektiiooni juhatus teatada sellest nõukogule. Nõukogu otsus selles asjas on kohustav koja juhatusele. Kui koja üldkoosoleku või nõukogu otsusega sektiiooni tegevusalasse kuuluv küsimuses ei saa ühineda sektiioon, on viimasel õigus lisada protokollile oma eriarvamus ja teatada sellest vastavaile asutistele või isikuile.

5. peatükk.

Koja kohalikud osakonnad.

§ 47. Koda võib asutada kohalikke osakondi.

Osakondade ülesanded, organisatsioon ja asjaajamiskord määratakse koja juhatuskirjas.

Kohalikud osakonnad töötavad koja esimehe ja juhatuse järelevalvel, täidavad koja esimehe ja juhatuse korraldusi ja esitavad viimasele aruandeid oma tegevusest.

6. peatükk.

Koja tuluallikad.

§ 48. Koja tuluallikeks on:

- 1) tulud koja ettevõtetest;
- 2) kojale antavad toetused;
- 3) koja heaks võetavad maksud ja § 52 ettenähtud tasud;
- 4) annetised.

§ 49. Koja heaks võetavaid makse maksavad kõik kooperative-ühingud ja liidud, kes omavad valimisõiguse koja liikmete valimistel.

§ 50. Koja maksud määratakse üldkoosoleku poolt igal aastal ette järgneva aasta jaoks, välja arvatud esimene tegevusaasta, mil selle aasta maksud määratakse samal aastal. Koja maksud määratakse suhteliselt ühin-

gute läbikäigule või tulule, kuid mitte üle veerand protsendi ettevõtte läbikäigust. Maksustamise üksikasjalik alus määratakse koja juhatuskirjas.

Käesoleva paragrahvi alusel sissetulnud maksusummadest määratakse mitte üle ühe kolmandiku koja üldtarvidusteks ja ülejäänud osa — selle sektsiooni tarvidusteks, kuhu liiki kuulub maksumaksja.

§ 51. Maksusummade alandamise ja maksudest vabastamise küsimused maksnikkude palvel, kui nende majanduslik seisukord seda põhjustab, otsustab koja nõukogu.

§ 52. Kojal on õigus võtta tasu koja juhatuskirjas määratud alustel ja Majandusministri poolt kinnitatud määral koja poolt toimetatavate välisrevisjonide ja ekspertiiside, samuti tema poolt antavate teadiste, tunnistuste ja muude dokumentide ning toimetuste eest.

§ 53. Koja maksud ja tasud nende tähtajaks mittetasumisel nõutakse sisse administratiiv-sissenõudmise korras koja juhatusel nõudmisel.

7. peatükk.

Lõpp- ja elluviimiseeskirjad.

§ 54. Koja juhatuskirja kinnitab Vabariigi Valitsus Majandusministri ettepanekul. Juhatuskirja avaldatakse Riigi Teatajas.

§ 55. Koja elluviimiseks Majandusminister moodustab koja elluviimise komitee.

Komitee esimehe nimetab Majandusminister.

Komiteel on õigus kutsuda oma koosolekutele asjatundjaid, kes võtavad osa sõnaõigusega komitee koosolekutelt.

§ 56. Elluviimise komitee ülesandeks on:

1) valimisõiguslike koostamiste koostamine liidrite järgi;

2) lahkavuste otsustamine kooperatiiv-ühingu ühe või teise liigi alla kuuluvuse küsimuses;

3) koja ajutise juhatuskirja väljatöötamine ja kinnitamiseks esitamine § 54 korras;

4) koja esimeste valimiste ettevalmistamine ja teostamine hiljemalt 6 kuu kestel, arvates käesoleva seaduse maksma hakkamisest, kusjuures valimiste aja määrab Majandusminister;

5) koja esimese üldkoosoleku kokkukutsumine Majandusministri poolt määratud tähtajal.

§ 57. Kojas esimese koosoleku avab ning koosolekut juhatab Majandusminister või tema esindaja.

§ 58. Kui koja esimesel üldkoosolekul ei toimu koja juhatusel liikmete valimine, siis Majandusminister määrab koja liikmete seast asetäitjad kuni koja juhatusel liikmete ametisse valimiseni ja kinnitamiseni.

§ 59. Kojas elluviimise ja esimeste valimiste kulud kaetakse Majandusministeeriumi poolt määratud avanssides. Need avansid tasub Ühis-tegevuskoda ministeeriumile Majandusministri poolt määratud tähtajal.

§ 60. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

Tallinnas, 22. novembril 1935.

K. Päts

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

K. Selter

Majandusminister.

861. Pärandi- ja kingimaksu seadus.

Antud Riigivanema poolt dekreedina 22. novembril 1935.

1. peatükk.**Maksukohuslus.**

§ 1. Pärandimaksuga maksustatakse varad, mis lähevad üle tasuta:

- 1) pärimise teel (seaduse, testamendi või päranduslepingu põhjal);
- 2) kinkimise teel kinkija surma puhuks;
- 3) elukindlustuslepingu alusel kindlustusvõtja surma puhul soodustatule makstavad summad.

§ 2. Kingimaksuga maksustatakse varad, mis lähevad tasuta üle kinkimise teel elavate vahel.

Kingi, kinkelepingu, kinkija, kingisaaja, soodustise ja soodustatu kohta on kohaldatavad eeskirjad, mis käesolevas seaduses on vastavalt ette nähtud pärandi, testamendi, pärandaja, pärija, legaadi ja legataari suhtes.

§ 3. Maksustamisele ei kuulu:

1) Varad, mis lähevad üle riiklikele, territoriaal-omavalitsuslikele, kaitseliidu, heategelikele, teaduslikele, hariduslikele ja usulistele asutistele. Nende asutiste lähemad tunnused määrab Majandusminister.

2) Sõja korral riigikaitse kohustuste täitmisel surmasaanud isikute varad, mis lähevad üle § 14 p. 1 ettenähtud sugulastele.

3) § 14 p. 1 ettenähtud sugulastele üleminev kodune sisseseade, kui selle koguväärtus ei ületa 2000 kr. ja kui see ei toonud tulu, ei olnud pärandaja äriesemeks ega kuulunud kinnisvara või käitise päraldiste hulka.

4) Elukindlustuslepingulisel alusel kindlustusvõtja surma puhul soodustatuile makstav kogusumma, kui see läheb üle § 14 p. 1 ettenähtud sugulastele ega ületa 2000 kr., või kui see läheb üle § 14 p. 2 või 3 tähendatud isikuile ega ületa 500 kr.

5) Peale käesoleva paragrahvi p. 3 ja 4 nimetatud erandite ühele isikule muud üleminevad varad väärtusega kokku ei ületa 1000 kr., kui need lähevad üle mõnele § 14 p. 1 ettenähtud sugulasele, ning väärtusega kokku ei ületa 500 kr., kui need lähevad üle mõnele § 14 p. 2 või 3 ettenähtud isikule.

6) Legaadid, mis koosnevad ülalpidamise andmise kohustusest natuuras.

§ 4. Eestis asuvad varad maksustatakse käesoleva seaduse põhjal sõltumatult pärandaja või pärijate riikkondsusest ja elukohast, samuti sõltumatult sellest, kus riigis toimub pärijaks kinnitamine.

Neid eeskirju ei kohaldata, kui mõnes välisriigiga sõlmitud konventsioonis selle kohta on ette nähtud teissugused eeskirjad.

§ 5. Ülemineku korral pärimise teel või kinke tõttu surma puhuks, samuti soodustamisel elukindlustuslepingu põhjal, tekib pärandimaksu kohustus arvates pärandaja surmapäevast. Kinkimise puhul elavate vahel tekib maksukohustus arvates lepingu tegemise päevast.

§ 6. Maksukohuslaseks on pärija. Maksukohuslase kõrval maksuvõla tasumise eest vastutab kogu pärand. Pärija maksuvõla eest vastutavad kaaspärijad, kuid igaüks ülimalt pärandist saadud osa suuruses. Üleminekul kinkimise teel vastutab kinkija maksuvõla tasumise eest solidaarselt maksukohuslasega.

2. peatükk.

Maksustamisalus ja maksumäär.

§ 7. Pärandimaksuga maksustamisele kuuluvaks varaks loetakse kogu pärandaja aktiiv-vara ühes selle vaieldavate osadega maksukohustuse tekkimise päeval ning tema surma puhul elukindlustuslepingu põhjal soodustatuile väljamakstav summa.

§ 8. Maksustamisele kuuluva aktiiv-vara väärtusest arvatakse maha:

- 1) pärandaja tasumata ravikulud;
- 2) pärandaja matmiskulud usaldusväärses suuruses;
- 3) pärandaja maksuvõlad riigile ja omaavalitsustele;
- 4) pärandaja poolt teenijaile maksmata jäänud töötasud;

5) ülemineval varal lasuvad võlad ühes intressidega maksukohustuse tekkimise päevani juhul, kui kreditor ja võla tegelik olemasolu on tehtud kindlaks, kusjuures need summad arvatakse maha ainult neid võlgu kindlustava vara väärtusest;

6) pärandaja isiklikud tõendatud võlad ja tema korrapäraselt peetud äriraamatutes näidatud äri võlad surmapäevaks; pärandaja võlad pärijatele arvatakse maha ainult siis, kui nad on tekkinud vähemalt kolm kuud enne pärandaja surmapäeva ja kui pärandaja allkiri on seaduslikus korras tõestatud või kui allkiri on antud vekslil sõltuvalt usaldusväärsest võlavahekorra.

§ 9. Üleminekuil kinkimise teel elavate vahel arvatakse kingi väärtusest maha ainult kinkelepingus ettenähtud kingisaaja kohustused kinkija vastu ja § 8 p. 5 tingimustel ka ülemineval varal lasuvad võlad, kui need võlad on tekkinud vähemalt üks aasta enne kinkelepingu tegemist.

§ 10. Mitmele isikule üleminevailt varadelt arvutatakse maks iga ühe osalt eraldi.

Kui kinnitatakse ühe pärandi suhtes pärijaiks jagamatult mitu isikut või kui muul põhjusel üksikule pärijale üleminev pärandiosa ei ole kindlaks määratud kohtuotsusega ega testamendiga, siis määratakse pärandimaksu arvutamiseks üksikute pärijate osad vastavalt tsiviilseadustes pärandi jagamiseks ettenähtud eeskirjadele, kuid pärandaja abikaasa pärandiosale arvatakse juurde ainult täisealistele lastele langeva osa kasutamise väärtus.

§ 11. Varadelt, mis lähevad üle ühele isikule omandiks, teisele aga samal ajal eluaegseks, tähtajaliseks või teatud tingimusest sõltuvas kasutamiseks, võetakse maksu kummaltki saajalt eraldi. Abikaasa kasutamise õigus maksustatakse ainult täisealiste laste osade kasutamisse puutuvas osas. Kasutamise õiguse aastasissetulekuks loetakse 5% kasutatava vara puhasväärtusest.

§ 12. On pärijale pandud testamendiga kohustus (legaat) välja maksta summasid, anda asju või õigusi kolmandaile isikule, siis pärija on kohustatud tasuma ka selle maksu, mis määratud legaaside väärtuselt, kuid seda maksu on tal õigus kinni pidada enne legaadi täitmist või sisse nõuda legataaridelt. Legaaside väärtus arvatakse maha pärijale ülemineva osa väärtusest.

§ 13. Vara maksustatava väärtuse summa ja selle maksustatavad osad ümardatakse sadades kroonides, kusjuures summa lõpposa kuni 50 kr. ei arvestata, kuna summa üle 50 kr. loetakse 100 krooniks.

Maksu arvutamise juures üleminekul alamalt maksuprotsendilt (§ 14) järgmisele kõrgemale ei või maks tõusta rohkem, kui tõuseb maksustamisalus.

§ 14. Maksu võetakse järgmisel määral:

1) varadelt, mis lähevad üle pärandaja abikaasale, ülenevatele või alanevatele sugulastele, samuti ka adopteeritud lastele ja nende alanevatele sugulastele, järgmise tabeli alusel:

kui ühele isikule ülemineva pärandi väärtus on:

	kuni	2.000 kr., siis	2%
üle 2.000 kr.	„ 4.000 „	„ „	3%
„ 4.000 „	„ 6.000 „	„ „	4%
„ 6.000 „	„ 10.000 „	„ „	5%
„ 10.000 „	„ 20.000 „	„ „	6%
„ 20.000 „	„ 30.000 „	„ „	7%
„ 30.000 „	„ 40.000 „	„ „	8%
„ 40.000 „	„ 60.000 „	„ „	9%
„ 60.000 „	„ 80.000 „	„ „	10%
„ 80.000 „	„ „	„ „	12%

2) varadelt, mis lähevad üle pärandaja minijale või väimehele, võõraspojale või -tüttele, õele või vennale (lihanne õde või vend või poolõde või -vend) ja õe või venna lastele, järgmise tabeli alusel:

kui ühele isikule ülemineva pärandi väärtus on:

	kuni	1.000 kr., siis	5%
üle 1.000 kr.	„ 3.000 „	„ „	6%
„ 3.000 „	„ 6.000 „	„ „	7%
„ 6.000 „	„ 10.000 „	„ „	8%
„ 10.000 „	„ 20.000 „	„ „	9%
„ 20.000 „	„ 30.000 „	„ „	10%
„ 30.000 „	„ 40.000 „	„ „	12%
„ 40.000 „	„ 60.000 „	„ „	14%
„ 60.000 „	„ 80.000 „	„ „	16%
„ 80.000 „	„ „	„ „	18%

3) varadelt, mis lähevad üle kõigile muile isikuile, järgmise tabeli põhjal:

kui ühele isikule ülemineva pärandi väärtus on:

	kuni	1.000 kr., siis	10%
üle 1.000 kr.	„ 3.000 „	„ „	12%
„ 3.000 „	„ 6.000 „	„ „	14%
„ 6.000 „	„ 10.000 „	„ „	16%
„ 10.000 „	„ 15.000 „	„ „	18%
„ 15.000 „	„ 20.000 „	„ „	20%
„ 20.000 „	„ 30.000 „	„ „	22%
„ 30.000 „	„ 40.000 „	„ „	24%
„ 40.000 „	„ 60.000 „	„ „	26%
„ 60.000 „	„ 80.000 „	„ „	28%
„ 80.000 „	„ „	„ „	30%

§ 15. Vara üleminekul pärandaja abikaasale alandatakse pärandimaksu:

1) 50% võrra, kui tema abielust pärandajaga on elus vähemalt kaks last, või

2) 25% võrra, kui nende vanuse aastate vahe ei ületa 15 aastat ja kui nende abielu on kestnud vähemalt 5 aastat.

Pärandaja teenijale või töölisele üleminevalt pärandiosalt või väljamaksult (§ 12) võetakse maksu 2% suuruses, kui see pärandiosa või väljamaks ei ületa väärtuselt 2.000 kr. Seda summat ületavalt osalt võetakse maksu § 14 ettenähtud määral.

§ 16. Ei ole ülemineku juures pärijate sugulusvahekord pärandajaga kindlakstehtav, siis arvutatakse maksu § 14 p. 3 määrade alusel.

3. peatükk.

Seaduslikud hinded.

§ 17. Maatulunduse otstarbeks kasutatava vara (maapind väljaspool linna või alevi piire, mis koosneb põllu-, heina-, karja-, aia- ja metsamaadest ühes maatulunduslike hoonetega) seaduslikuks hindeks loetakse kõrgem hinne alljärgnevais punktides esitatud hindest:

1) maahinne, mis tuletatakse puhaskasurublade arvu korrutamist 40-ga ning loetakse kroonides.

On maa puhaskasurublades hindamata, siis loetakse käesolevas punktis nimetatud maahindeks Saaremaal 70 kr., mujal Põhja-Eestis (Viru-, Järva-, Harju- ja Läänemaal) 90 kr. ja Lõuna-Eestis (Pärnu-, Viljandi-, Tartu-, Võru-, Valga- ja Petserimaal) 110 kr. tulundusmaa hektaarilt;

2) pikalaenu-krediitiasutiste hinne;

3) viimane omandushind, kusjuures hinda Vene rublades või Ida- ja Saksa markades ei arvestata, kuna hind Eesti markades kuni 1. maini 1920 a. korrutatakse 3-ga ja loetakse sentides.

Kui üleminev maaüksus ei ole üldse hoonestatud, vähendatakse p. 1 nimetatud hinnet poole võrra.

§ 18. Eelmises paragrahvis (17) loendamata varade (kinnisvarad linnades ja alevites ning väljaspool linnu ja aleveid asuvad tööstuslikud ning kaubanduslikud ettevõtted, üürimajad, suvitusmajad ja muud säärased kinnisvarad) seaduslikuks hindeks loetakse kõrgem hinne alljärgnevais punktides nimetatud hindest:

1) riigi või omavalitsuse poolt maksustamise aluseks võetud viimane hinne, mis on arvutatud selle vara kohta enne maksukohustuse tekkimist; on maksustamise aluseks viimane enne maksukohustuse tekkimist arvutatud aasta-puhastulus, siis see vara väärtuse saamiseks korrutatakse $16\frac{2}{3}$ -ga;

2) pikalaenu-krediitiasutiste hinne;

3) tulekindlustuse kõrgem hinne, mis oli maksev maksukohustuse tekkimise päeval või mõnel muul momendil eelneva 6 kuu kestusel, lisandades sellele $\frac{1}{5}$ krundi ja vundamendi väärtusena;

4) viimane omandushind, kusjuures hinda Vene rublades või Ida- ja Saksa markades ei arvestata, kuna hind Eesti markades kuni 1. maini 1920 korrutatakse 3-ga ja loetakse sentides.

§ 19. Laevade seaduslikuks hindeks loetakse kõrgem hinne alljärgnevais punktides loendatud hindest:

1) panga hinne laeva pantimisel;

2) laeva kindlustuse hinne maksukohustuse tekkimise päeval või mõnel muul momendil eelneva 6 kuu kestusel;

3) laevasõidu laenufondi komitee hinne;

4) enne maksukohustuse tekkimist kahe aasta kestusel viimane omandushind.

§ 20. Kui § 17, § 18 või § 19 ettenähtud kõrgem seaduslik hinne ületab maksukohuslase arvates vara tõelise väärtuse, siis ta on õigustatud vara üleminekul või kahe nädala kestusel, arvates maksustamisotsuse kättesaamisest, nõudma vastavalt maksuinspektorilt selle ümberhindamist. Ümberhindamist kohapealse ülevaatuseta toimetab maksuinspektor tarbekorral asjatundjate kaasabil maksukohuslase poolt esitatud ja enda poolt kogutud andmete alusel. Ümberhindamine kohapealse ülevaatusena, milleks maksukohuslane peab avaldama kindlat soovi, toimub järgmiselt:

1) Ümberhindamist toimetab komisjon, kelle eesistujaks on maksuinspektor ja kaasistujaks: a) § 17 nimetatud varade ja § 18 nimetatud väljaspool linna piire asuvate varade ümberhindamisel — maainsener ja Põlütöökoja esindaja või neile vastavad ametiisikud, b) linna piirides asuvate varade ümberhindamisel — linna arhitekt ja linna hindaja või neile vastavad ametiisikud ning c) laevade ümberhindamisel veeteede valitsuse esindaja ja üks Kaubandus-Tööstuskoja esindaja. Komisjon on otsusevõimeline, kui koos on juhataja ja mõlemad kaasistujad. Otsused tehakse liht-hääletenamusega. Komisjoni poolt tehtud hindamine võetakse maksustamisel aluseks.

2) Komisjoni otsuste peale võib esitada vastulauseid ja kaebusi Maksustamiskorralduse seaduses maksustamisotsustele esitatavate vastulause ja kaebuste kohta ettenähtud korras. Vastulauseid otsustab maksuinspektor.

3) Ümberhindamine kohapealse ülevaatusena teostatakse maksukohuslase kulul. Komisjoni liikmed saavad töötasu Majandusministri poolt määratud taksi alusel. Tasu maksab ümberhindamist paluja enne ümberhindamist maksuinspektori deposiiti.

Määruse ümberhindamise korra kohta kohapealse ülevaatusena või ülevaatuseta ja varade tõelise väärtuse kindlakstegemiseks annab Majandusminister.

Ümberhindamine käesolevas paragrahvis ettenähtud korras võib toimuda ka maksuinspektori algatusel, kui vara väärtus on ilmselt kõrgem seaduslikust hindest või vara teatav osa seaduslikus hindes ei sisaldu. Ümberhindamise algatuseks on vajalik maksudevalitsuse direktori igakordne luba. Sel korral ümberhindamine toimub igal juhul riigi kulul.

§ 21. Välisrahade seaduslikuks hindeks loetakse nende Tallinna börsi viimane kurss enne maksukohustuse tekkimist („tehtud“ või tehingute puudumisel „ostjad“, viimase puudumisel „müüjad“). Protsendi- või dividendipaberite seaduslikuks hindeks loetakse hinded, mis on kindlaks määratud Majandusministri poolt ja Riigi Teatajas kuulutatud; nimetatud korras hindamata väärtpaberid hinnatakse Tallinna börsi viimase kursi järgi enne maksukohustuse tekkimist või viimase puudumisel nimesväärtuse järgi. Põhjendatud juhtumel maksuasutis võib alandada või kõrgendada aluseks võetavat väärtpaberi nimeshinda, kasutades asjatundjate abi või kuulates ära selleks kompetentse asutise arvamist.

§ 22. Määramatu või igavese aja peale kohuslikuks tehtud perioodiliste maksete seaduslikuks hindeks loetakse nende keskmine aastamaks korrutatult 20-ga; perioodiliste maksete seaduslikuks hindeks, millede kestus sõltub teatud tingimusest, loetakse aastamaks korrutatult 10-ga, välja arvatud juhud, kus maksete kestus sõltub maksesaaja surmast (§ 24).

§ 23. Kindlale ajale määratud perioodiliste maksete seaduslik hinne arvutatakse järgmise tabeli abil:

Maksete kestuse aastate arv	Iga aastamakse krooni väärtus sentides	Maksete kestuse aastate arv	Iga aastamakse krooni väärtus sentides
1	100	32	1659
2	195	33	1680
3	286	34	1700
4	372	35	1719
5	455	36	1737
6	533	37	1755
7	608	38	1771
8	679	39	1787
9	746	40	1802
10	811	41	1816
11	872	42	1829
12	931	43	1842
13	986	44	1855
14	1039	45	1866
15	1090	46	1877
16	1138	47	1888
17	1184	48	1898
18	1227	49	1908
19	1269	50	1917
20	1309	51	1926
21	1346	52	1934
22	1382	53	1942
23	1416	54	1949
24	1449	55	1957
25	1480	56	1963
26	1509	57	1970
27	1538	58	1976
28	1564	59	1982
29	1590	60	1988
30	1614	61	2000
31	1637		j.n.e.

§ 24. Eluaegsete maksete (eluaegse rendi) seadusliku hinde arvutamiseks korrutatakse aastamaks järgmiselt:

Kui maksesaaja on alla 15 a.	vana, siis 17-ga
„ „ „ üle 15 a. kuni 20 a.	„ „ „ 16 ¹ / ₂ -ga
„ „ „ „ 20 a. „ 25 a.	„ „ „ 16 „
„ „ „ „ 25 a. „ 30 a.	„ „ „ 15 ¹ / ₂ „
„ „ „ „ 30 a. „ 35 a.	„ „ „ 15 „
„ „ „ „ 35 a. „ 40 a.	„ „ „ 13 ¹ / ₂ „
„ „ „ „ 40 a. „ 45 a.	„ „ „ 13 „
„ „ „ „ 45 a. „ 50 a.	„ „ „ 12 „
„ „ „ „ 50 a. „ 55 a.	„ „ „ 11 „
„ „ „ „ 55 a. „ 60 a.	„ „ „ 9 ¹ / ₂ „
„ „ „ „ 60 a. „ 65 a.	„ „ „ 8 ¹ / ₂ „
„ „ „ „ 65 a. „ 70 a.	„ „ „ 7 ¹ / ₂ „
„ „ „ „ 70 a. „ 75 a.	„ „ „ 6 ¹ / ₂ „
„ „ „ „ 75 a. „ 80 a.	„ „ „ 5 ¹ / ₂ „

Kui maksesaaja on üle 80 a. kuni 85 a. vana, siis	5-ga
„ „ „ „ 85 a. „ 90 a. „ „	4 ¹ / ₂ -ga
„ „ „ „ 90 a. „ 95 a. „ „	4 „
„ „ „ „ 95 a. „ „	3 „

§ 25. Kasutamisoiguse seadusliku hinde arvutamiseks kohaldatakse § 22—24 eeskirju, võttes aastamakse asemel aluseks kasutatava vara aastasissetuleku.

4. peatükk.

Maksu määramine.

§ 26. Kinkimise puhul elavate vahel on kingisaaja kohustatud esitama maksuinspektorile 6 kuu jooksul arvates kinkelepingu sõlmimise päevast teadaande kingi koostise ja väärtuse kohta Majandusministri poolt määratud vormis.

§ 27. Pärijad, testamenditäitjad või päranditombu hooldajad on kohustatud esitama Majandusministri poolt määratud vormis teadaande pärandi koostise ja väärtuse kohta kahes eksemplaris üheaegselt pärimisõigustesse kinnitamise palvega, kuid hiljemalt 6 kuu jooksul arvates pärandaja surmapäevast, pärandi asukoha sellele kohtule, kellele allub testamendi kinnitamine või pärijate kinnitamine pärimisõigustesse. Juhtumeil aga, kui kohtu poole ei ole pöördud või ei tule pöörduda, siis see teadaanne tuleb esitada 6 kuu jooksul arvates pärandaja surmapäevast maksuinspektorile Maksustamiskorralduse seaduse alluvuseeskirjade kohaselt.

§ 28. Kohus saadab viivitamata § 27 nimetatud teadaande ühe eksemplari ühes pärandaja perekonnaseisu-tunnistuse ja testamendi ärakirjadega maksuinspektorile Maksustamiskorralduse seaduse alluvuseeskirjade kohaselt. Samale maksuinspektorile saadab kohus ka ärakirja oma otsusest testamendi kinnitamise või pärimisõigustesse kinnitamise kohta, tähendades sellel, kas otsus on astunud seadusjõusse või mitte.

§ 29. Maksuinspektor määrab maksu esitatud teadaande ja kogutud andmete põhjal, arvestades käesoleva seaduse § 17—25 ja Maksustamiskorralduse seaduse § 61 hindamiseeskirju ning kohtuotsust pärandiosade määramise kohta. Ärakirja maksustamisotsusest saadab maksuinspektor vastavale kohtule.

Võlanõudmised ja vaieldav vara maksustatakse täiendavalt võla kättesaamisel või vastava vaidluse lõpetamisel. Võlanõudmiste dokumentidele tehakse vastav märkus. Seda märkust tuleb deebitoril arvestada, ja võla tasumisel või vaidluse lõpetamisel on ta kohustatud sellest teatama märkuse-tegijale maksuinspektorile.

§ 30. Kui pärijad, testamenditäitjad või hooldajad ei ole esitanud § 26 ja 27 ettenähtud tähtajal teadaannet pärandi koostise kohta, siis maksuinspektor määrab maksu tema poolt kogutud andmeil.

Tarbe korral maksuinspektoril on õigus nõuda kohtu kaudu pärijate üleskutsumist Tsiviilkohtupidamise seadustikus ettenähtud korras, kusjuures temal on selleks kõik õigused, mis antud pärandaja kreditoridele. Samuti võib maksuinspektor nõuda Tsiviilkohtupidamise seadustikus ettenähtud korras pärijate kohustamist, et nad avaldaksid oma tahet pärandi vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks.

§ 31. Kõik kohtud, administratiivasutised, ametnikud ja omavalitsused on kohustatud teatama vastavale maksuinspektorile igast ametialaselt neile teatavaks saanud pärandiavanemisest, lisandades teatele teada-

olevad andmed pärandi koostise kohta. Eriti notarid ja muud riigi- ja omavalitsusasutised on kohustatud ühe nädala jooksul saatma kohalikule maksuinspektorile ärakirjad nende juures tehtud või tõestatud kinkelepinguist.

Maksuinspektor ja tema volitusel temale alluv ametnik või politseiametnik võib kohe peale surmajuhtumi teadasaamist toimetada koha peal pärandajast järelejäänud pärandvara üleskirjutamist.

§ 32. Kasumit taotlevad juriidilised isikud, samuti kaubaladude pidajad on kohustatud kahe nädala jooksul arvates pärandaja surmast teadasaamise päevast teatama maksuinspektorile nende käes olevate ja pärandajale kuuluvate varade kirjelduse või kapitalide suuruse. Neid varasid ja kapitalit võivad nad välja või üle anda ainult maksuinspektori nõusolekul. Käesoleva lõike eeskirjad ei ole maksvad, kui varade või kapitali väärtus ei ületa 100 kr., kui vara on kergesti riknev või kui üleandmine tähtjaks on sunduslik seaduse või kohtuotsuse põhjal.

Samuti tuleb anda teated pärandajale üürileantud ladude ja seifide kohta, kusjuures nende esimesele avamisele peale pärandaja surma kutsub üürileandja maksuinspektori esindaja.

Elukindlustuslepingu alusel kindlustusvõtja surma puhul soodustatule kuuluvast summast võib kindlustusselts välja maksta kuni 500 kr.; viimast summat ületava väljamakse teostamiseks on nõutav maksustaja maksuinspektori nõusolek.

§ 33. Maksu määramise õigus käesoleva seaduse alusel aegub 10 aasta möödumisel arvates maksustamisele või täiendavalt maksustamisele kuuluva pärandvara valdamisele asumise päevast. Aegumine katkeb pärijate vahel vaidluse tekkimisel pärimisõiguste või pärandvara jagamise kohta kuni vaidluse lõpetamiseni.

5. peatükk.

Maksu tasumine.

§ 34. Pärijad, testamenditäitjad või hooldajad on kohustatud tasuma maksu kahes ühesuuruses osas: esimese osa hiljemalt kolmanda kuu viimasel päeval ja teise osa hiljemalt kuuenda kuu viimasel päeval, arvates vastava maksustamisotsuse kättesaamise kuust.

§ 35. Kui pärand läheb ühele pärijale omandiks, teisele aga kasutamiseks (§ 10 teine lõige ja § 11), siis tasub kasutaja oma maksu § 34 ettenähtud tähtajal, omanik aga alles kolme kuu kestusel peale kasutamise lõppu, või kui ta võõrandab oma omandiõiguse enne seda, siis sellekohase akti tegemisel.

Omandiks üleminevalt või üeläinud kinnistatud varalt määratud ja käesoleva paragrahvi põhjal hiljem tasumisele kuuluva maksu võib kindlustada märkega või hüpoteegi sissekandmisega vastavale varale.

§ 36. Kohus annab välja ärakirja kohtuotsusest või kinnitatud testamendi ühes vastava pealkirjaga pärijaile, testamenditäitjaile või hooldajatele, samuti kinnistusjaoskonnad kinnistavad kinkelepingute põhjal kinnisvara omandiõiguste üleminekud ainult maksuinspektori tõendise esitamisel, et pärandi- või kingimaksu summa on tasutud, kindlustatud või seaduslikus korras pikendatud, ajatatud või kustutatud, või et pärandi üleminek on tunnustatud maksuvabaks.

§ 37. Kui välisriigiga sõlmitud konventsiooni põhjal välismaalase päranditomp antakse välisriigi diplomaatilise esindaja kätte hoiule, siis maks arvutatakse ja nõutakse sisse enne vara hoiuleandmist.

6. peatükk.

Lõppeeskirjad.

§ 38. Käesoleva seadusega maksmapandud maksukorraldustele kohaldatakse Maksustamiskorralduse seaduse (RT 1 — 1932 art. 1) eeskirju ja nende korralduste rikkumistele Maksustamiskorralduse seaduses ettenähtud trahveeskirju alljärgnevate täienduste ja muudatustega:

1) kohaldatakse ka perioodiliste maksude kohta Maksustamiskorralduse seaduses ettenähtud eeskirju;

2) teateid krediidiasutistelt Maksustamiskorralduse seaduse § 45 põhjal nõutakse Majandusministri eriloata;

3) Maksustamiskorralduse seaduse § 117 on kohaldatav, kuigi määratud maks ei ole muutunud veel maksuvõlaks ja seda võib tarbe korral pikendada või ajatada ka üle viie aasta, kuid mitte üle kümne aasta. Kinnisvarade üleminekuilt määratud pärandimaksu tasumise tähtaega võib pikendada kahe aasta võrra ka ilma Maksustamiskorralduse seaduse § 117 ettenähtud majanduslikkude tingimusteta;

4) Maksustamiskorralduse seaduse § 99 p. 1 ettenähtud uuteks asjaoludeks loetakse ka kinklepingu tühistamine enne kinnistamist, kohtu otsuse põhjal pärandi äravõtmine ning juhtumid, kus pärijal pole üldse võimalik asuda pärandi tegelikule valdamisele;

5) Maksustamiskorralduse seaduse § 147 nimetatud seaduserikkumised aeguvad 5 aasta jooksul arvates seaduse rikkumise ajast.

§ 39. Käesoleva seaduse teostamiseks Majandusminister võib anda määrusi.

§ 40. Käesolev seadus pannakse maksma eriseadusega.

Tallinnas, 22. novembril 1935.

K. Päts

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

K. Selter

Majandusminister.

862. Riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja viljapuuadade omanduseks andmise seaduse muutmise ja täiendamise seadus.

Antud Riigivanema poolt dekreedina 27. novembril 1935.

I.

Riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja viljapuuadade omanduseks andmise seaduse (RT 16 — 1928 ja 29 — 1932) paragrahvid 10 ja 11 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 10. Tähtajaks tasumata summad loetakse eraldi võlaks ja nende pealt arvatakse 0,5% kuus viivitusraha, arvates poolikud kuud terveteks. Kui võlguolevad summad ei ole tasutud järgmiseks maksutähtajaks, nõutakse need sisse ühes viivitusrahaga administratiivkorras.

§ 11. Võlgade sissenõudmist ja arvestamist teostab Eesti Maapank. Eesti Maapanga juhatusel on õigus:

- 1) pikendada viivitusrahata võla aastamaksude tähtaegu kuni 5 aastani;
- 2) liita ostuvõlale juurde kinnistatud rendivõlga ja ostu- ning rendivõla tähtajaliste maksude võlga ühes võlguolevate viivitusrahadega;

- 3) lubada liidetud võlasumma tasumist kuni 55 a. jooksul;
- 4) alandada kinnisvara ostuvõla intresse 4 protsendilt 2 protsendile;
- 5) muuta võlg või selle osa pikaajaliseks intressideta võlaks.

II.

Sama seadust täiendatakse paragrahvidega 11¹, 11², 11³, 12¹, 12², 12³ ja 12⁴ järgmises redaktsioonis:

§ 11¹. Käesoleva seaduse § 11 p. 2—5 ettenähtud maksukergendusi võidakse anda järgmistel juhtudel:

- 1) kui kinnisvara väljaehitamine ja töötamiseks kordaseadmine on seotud erakordsete kuludega;
- 2) kui kinnisvara on omandatud koha kandejõudu ületavate võlgadega;
- 3) kui kinnisvara toormaterjalide tagavara või kasutatav veejõud ei ole küllaldane ettevõtte normaalseks töötamiseks;
- 4) kui on selgunud, et kinnisvara on kaotanud tööstus- või äri võimalused;
- 5) kui majapidamist või selle omanikku on tabanud õnnetused, mis mõjutavad kestvalt halvavalt võla tasumist.

§ 11². Kui selgub, et kinnisvara sissetulekuist ei suudeta tasuda aastamakse ka peale käesoleva seaduse § 11 ettenähtud maksukergenduste teostamist, võib Eesti Maapanga juhatus esineda kinnisvara kandejõudu ületava võlaosa kustutamise ettepanekuga Põllutööministrile.

Kinnisvara kandejõudu ületava võlaosa kustutamise küsimuse otsustavad: 1) Põllutööminister kuni 500 kroonini ja 2) Vabariigi Valitsus Põllutööministri ettepanekul — piiramata määral.

§ 11³. Eesti Maapank teatab kinnistusjaoskonnale ümberkorraldatud võlasumma ja selle kustutuse kava. Selle teate alusel teeb kinnistusjaoskond kinnistusregistris vastavad uued sissekanded. Need sissekanded on vabad kõigist riigi kasuks võetavatest maksudest.

§ 12¹. Võla kindlustuseks pandib kinnisvara ostja riigile temalt ostedud kinnisvara ühes päraldistega ning kõigi kinnisvaral asuvate ja püstitatavate ehitistega ning sisseseadetega.

Ettevõtete sisseseaded ning vallasvara panditakse Eesti Vabariigile Eesti Maapanga põhikirjas ettenähtud korras.

Ostja on kohustatud hoidma korras ehitisi ja muid päraldiseid ning sisseseadeid, lubama Eesti Maapangal igal ajal vaadata üle kinnisvara päraldiseid, sisseseadeid ja majapidamise seisukorda ning saatma Eesti Maapangale tema nõudmisel vastavaid andmeid.

§ 12². Panditud kinnisvaral asuvad ehitised ja sisseseaded tuleb kindlustada tule vastu Eesti Maapangale vastuvõetavatel tingimustel kuni võla lõpliku tasumiseni panga poolt kindlaksmääratud summas. Kui võlgnik ei kindlusta ehitisi ja sisseseadeid või ei esita Eesti Maapangale kindlustuse uuendamise dokumenti vähemalt 15 päeva enne kindlustusähtaja lõppu, võib Eesti Maapank kindlustada ehitised ja sisseseaded kinnisvara omaniku arvel; viimane on kohustatud tasuma selleks kulutatud summa ühes 0,5% viivitusrahaga kuus — arvates poolikud kuud terveteks — hiljemalt võla lähemaks makсутähtjaks. Vastasel juhul nõuab pank kindlustuskulud ühes viivitusrahaga sisse administratiivkorras. Pangal on õigus loobuda tulekindlustuse nõudmisest, kui võlg on küllaldaselt kindlustatud.

§ 12³. Tuleõnnetuse korral kindlustusasutiselt saadud summast kaetakse tasumata jäänud tähtajalised maksud, nende viivitusrahad ja võlgniku

arvel tehtud kulud, kuna ülejäänud osa antakse välja tuleõnnetule, kui viimane kohustub üles ehitama põlenud hooned vastavalt Eesti Maapanga poolt heakskiidetud plaanile ning soetama tarvilikud sisseseaded. Vastasel korral arvatakse kindlustusasutiselt saadud summast maha pangale ja riigile tasumata jäänud summad ning ülejääk makstakse tuleõnnetule.

§ 12⁴. Kui võlgnik ei täida käesolevas seaduses ettenähtud kohustisi, on Eesti Maapangal õigus võlga sisse nõuda enne tähtaega kas osaliselt või tervelt. Ei täida võlgnik Eesti Maapanga nõudmist, on pangal õigus panditud kinnisvara müügile määrata oma põhikirjas ettenähtud korras.

Müümata jäänud kinnisvarad võidakse kinnistada Eesti Maapanga või Eesti Vabariigi nimele panga juhatuse otsusel pakkumise alghinna eest. Eesti Maapank likvideerib need oma põhikirjas ettenähtud korras, kusjuures saadavad summad lähevad asunduskapitali.

Tallinnas, 27. novembril 1935.

K. Päts

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

N. Talts

Põllutööminister.

863. Tööstusliku töö seaduse muutmise ja täiendamise seadus.

Antud Riigivanema poolt dekreedina 27. novembril 1935.

I.

Tööstusliku töö seaduse (VSK XI köide 2. jagu, 1913. a. vlj.) § 391 ja § 403 märkus muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 391. Abiraha suuruse kindlaksmääramisel võetakse aluseks vigasaanu § 403 p. 1 ja 404 põhjal arvutatud keskmine päevapalk, korrutatult abiraha maksmise aja tööpäevade arvuga.

Kaupade käsitamise (laevade laadimine-lossimine ja kaupade ümberpaigutamine sadamaaitades ja -ladudes või kaupade laadimine — väljalaadimine vagunitest) ja ehitustööde ettevõtete tööliste abiraha suuruse kindlaksmääramisel võetakse aluseks § 403 märkus 2 põhjal arvutatud keskmine päevapalk.

§ 403.

Märkus 1. Vigasaanule, kes ühes § 372 nimetatud ettevõttes, välja arvatud kaupade käsitamise ja ehitustööde ettevõttes, töötab iga aasta harilikult ühe osa aastas, arvutatakse tema aastane sissetulek järgmiselt: keskmine päevapalk (§ 403 p. 1) korrutatakse tööpäevade arvuga, mis tema õnnetusjuhtumile eelneva aasta jooksul oli ettevõttes tööl, ja sellele korrutisele lisandatakse veel summa, mis saadakse mustatöölise keskmise päevapalga korrutamisest kahesaja üheksakümne viie ja selles ettevõttes tööl olnud päevade arvu vahega.

II.

Sama seaduse § 403 täiendatakse märkusega 2 järgmises redaktsioonis:

Märkus 2. Ehitustööde ja kaupade käsitamise ettevõtete tööliste keskmine aastatöötasu määratakse kindlaks kinnitusametite poolt ühes § 405 nimetatud mustatöölise keskmise päevapalgaga samas § 405 ettenähtud alustel ja tähtaegadel.

Keskmise päevapalga kindlaksmääramiseks jagatakse keskmine aastane töötasu kahesaja üheksakümne viiega.

Tallinnas, 27. novembril 1935.

K. Päts

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

O. Sternbeck

Teedeminister.

864. Armuandmispalvete esitamise korra määrus.

Antud Riigivanema poolt 27. novembril 1935.

Alus: Valitsemise korraldamise seaduse § 12 (RT 5 — 1934).

I.

§ 1. Armuandmispalvetega võib taotleda kriminaalkohtute otsustega määratud karistuste vähendamist või kustutamist ainult pärast kohtuotsuse seadusjõusse astumist.

Armuandmispalvele tuleb lisandada seadusjõusseastunud lõppvormilise kohtuotsuse tõestatud ära kiri ses asjas, milles armuandmist taotletakse.

§ 2. Armuandmispalve võivad esitada süüdimõistetu ise, tema seaduslik esindaja ja nende volinikud erivolituse põhjal.

Teiste kõrvaliste isikute poolt esitatud armuandmispalveid vastu ei võeta.

§ 3. Armuandmispalve tuleb kirjutada Riigivanema nimele ja esitada Kohtuministeeriumile.

Samuti tuleb otseselt Kohtuministeeriumile saata vangistusasutistes vahi all peetavate armuandmispalved, kui need vastavad käesoleva määruse eeskirjade nõuetele.

§ 4. Armuandmise taotlemise aluseks võivad olla järgmised põhjused:

1) selle karistusseaduse äramuutmine või pehmendamine, mille põhjal armupaluja süüdi mõistatud või karistust kannab;

2) süüdvähendavate asjaolude avastamine, mis kohtulikul asjaarutusel ei olnud teada, kuid mis võivad olla karistuse kergendamise aluseks;

3) asjaolud, mis teevad karistuse täitmise otstarbetuks või ebaõiglaseks.

§ 5. Armuandmispalve kohta Riigivanemale ettepaneku tegemiseks võib Kohtuminister asjaga tutvumiseks välja nõuda kohtutoimiku.

§ 6. Ettepanekud Riigivanemale armuandmispalvete kohta teeb Kohtuminister: jaatavad ettepanekud iga isiku kohta eraldi, eitavad ettepanekud kas üksikult või mitme kohta koos.

Korduva armuandmispalve, mis on esitatud ühe ning sama isiku kohta ühes ning samas asjas enne ühe aasta möödumist arvates endise armuandmispalve otsustamisest ja milles ei ole ette toodud uusi asjaolusid, esitab Kohtuminister Riigivanemale eitava ettepanekuga.

Ettepanekutes karistuse vähendamiseks peab uus karistus oma ulatuse, sisu ja muude tingimuste poolest vastama nendele nõuetele, mis on seatud maksvates kriminaalseadustes ettenähtud karistuste kohta.

§ 7. Surmamõistetu kohta, kes on 24 tunni jooksul arvates ajast, millal temale teatati kohtuotsuse seadusjõusse astumisest, esitanud armu-

andmispalve, lükatakse Kohtuministri poolt surmanuhtluse täidesaatmine edasi kuni armuandmispalve otsustamiseni Riigivanema poolt.

Vastava kohtu prokurör peab surmamõistmise otsuse seadusjõusse astumisest viivitamata vangistusasutise direktori kaudu teatama surmamõistetule ja saatma vangistusasutise direktori korraldusse seadusjõusse astunud kohtuotsusest ärakirja armuandmispalvele lisandamiseks, juhul kui see surmamõistetu poolt esitatakse.

II.

Ajutine kodukord armuandmispalvete läbivaatamise ja otsustamise asjus (RT 41 — 1928) kaotab maksvuse.

Tallinnas, 27. novembril 1935.

K. Päts

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

Joh. Müller

Kohtuminister.

865. Tollitariifi § 41 järgi tollitavate väetisainete nimekirja täiendus.

Antud Majandusministri poolt 30. novembril 1935.

Alus: Sisseveotollitariifi § 41 (RT 4 — 1935).

I.

11. märtsil 1935 maksuma pandud tollitariifi § 41 järgi tollitavate väetisainete nimekiri täiendatakse alljärgneva:

toomasjahu.

II.

Käesolev nimekirja täiendus hakkab maksuma avaldamisega.

Nr. 12360. K.

Majandusminister K. Selter.

Kaubandusosakonna direktor A. Tuhk.

866. Täiendav määrus liitrohtude, doseeritud meditsiiniliste preparaatide, arstimisplaastrite, bakteriaipreparaatide ja seerumite kohta.

Antud Majandusministri poolt 30. novembril 1935.

Alus: Sisseveo tollitariifi § 113 märkus (RT 22 — 1932).

Panen maksuma juuresoleva Haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt kokkuseatud nimekirja seitsmenda täienduse — sisseveoks lubatud liitrohtude, doseeritud meditsiiniliste preparaatide, arstimisplaastrite, bakteriaipreparaatide ja seerumite kohta.

Käesolev määrus hakkab maksuma avaldamisega.

Nr. 11.458.

Majandusminister K. Selter.

Tööstusosakonna direktor O. Hinto.

Sisseveoks lubatud liitrohtude, doseeritud meditsiiniliste preparaatide, arstimisplaastrite, bakteeriapreparaatide ja seerumite nimekirja seitsmes täiendus.

Tollitariifide seaduse tollipõhitariifide sisseveo tollitariifi I A § 113 märkuse juurde (RT 22 — 1932).

Rahva tervishoiu korraldamise seaduse § 4 p. 26 (RT 2 — 1928), VSK XIII kõite Arstiseaduse §§ 379 ja 386 ning sisseveo tollitariifi I A § 113 märkuse alusel.

(Täienduses loetletud preparaadid on müügile lubatud ainult apteekidest: ühe tähega märgitud arstitähega ja ka ilma arstitähega, kahe tähega märgitud ainult arstitähega.)

- * Alliocaps kapsl. (Madaus)
- ** Alucol compositum tabl. (Wander)
- * Curcumen draž. (Temmler-Werke)
- ** Festal draž. (I.G. Farbenindustrie A.G.)
- * Helminal Wurm-Kügelchen, granulaat (Merck)
- * Hepamult, granulaat (Schering-Kahlbaum)
- * Pyridium tabl. (Boehringer)
- ** Saridon tabl. (Hoffmann-La Roche)

Märkus. Kõiki nimekirja täienduses nimetatud preparaate lubatakse sisse vedada ainult originaalpakistes, ilma õiguseta neid ümber pakkida müümisel. Selle nõudmise alla ei kuulu apteegid, kui nad sisseveoks lubatud preparaatide originaalpakiste väljaandmisel neid arsti või tarvitaja igakordsel soovil ümbrikkudest vabastavad segamiseks teiste ravimitega, osaliseks väljaandmiseks või mõneks muuks eriotstarbeks.

Tallinnas, 17. oktoobril 1935.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor dr. Möttus.

Farmatsöitiline inspektor H. Salasoo.

867. Seltskondlikkudes huvides elanikkude tarviduste rahuldamiseks tehtavate tööde, mille jätkamine on lubatud pärast kella 12 päeval suurte pühade laupäevadel, nimekirja muutmine.

Antud Teedeministri poolt 30. novembril 1935, peale Kaubandus-Tööstuskoja ja Eestimaa Töölisühingute Keskliidu arvamuse ärakuulamist, Pühade ja puhkepäevade seaduse (RT 105 — 1934) § 2 põhjal.

Seltskondlikkudes huvides elanikkude tarviduste rahuldamiseks tehtavate tööde, mille jätkamine on lubatud pärast kella 12 päeval suurte pühade laupäevadel (RT 51 — 1934), nimekirja muudetakse järgnevalt:

Juukselõikamise ja habemeajamise käitistes töötamine on lubatud kuni kella 17.

Tallinnas, 30. novembril 1935.

Teedeminister O. Sternbeck.

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktor Joh. Sonin.

Tallinna linnavolikogult 13. novembril 1935 vastu võetud
868. Juhatuskirja kinnisvarade hindamise ja hindamismaksu võtmise korra kohta § 2 täiendus.

Täiendada linnavolikogult 22. novembril 1933 vastu võetud (RT 99 — 1933) Juhatuskiri kinnisvarade hindamise ja hindamismaksu võtmise korra kohta § 2 järgmiselt:

Viie ja rohkem kordadega elamud, mis V.-Roosikrantsi tän. ja V.-Pärnu mnt., ja nelja ja rohkem kordadega elamud Reimani tän., alates Narva maanteelt kuni Gonsiori tänavani ja Reimani tänava pikendusel, alates S.-Tartu mnt. kuni Maakri tänavani, ehitatakse kruntidele, millest osa võõrandatud trammiliini läbiviimiseks või kollektori ehitamiseks, on maksuvabad nelja aasta kestel, arvates ehitusetööde tegelikule algusele järgneva kuu esimesest päevast, kui ehitusega on alatud hiljemalt 1936 a.

Linnapea J. Soots.

Sekretär G. Pinding.

869. Pärnus asuvate avalikkude matmispaikade maksunormid 1936, 1937 ja 1938 a. peale.

Vastu võetud Pärnu linnavolikogult 10. oktoobril 1935.

A. Alevi ev.-luteriusu koguduste avalikul matmispaigal:

- 1) I jaoskonnas: a) kui platsi suurus kuni 10 ruutmeetrit — 1 kr. 50 senti ruutmeetrit ja
b) üle 10 ruutmeetri suuruse platsi osalt — 2 kr. ruutmeetrit.
- 2) II jaoskonnas: (uues osas) kuni 10 ruutmeetri suuruselt platsilt 1 kr. ruutmeetrit ja üle 10 m suuruselt osalt — 1 kr. 50 s. ruutmeetrit.
- 3) iga reahaua eest 25 senti.

B. Vana-Pärnu avalikul matmispaigal:

Hauaplotsilt, mille suurus kuni 10 ruutmeetrit — 1 kr. ruutmeetrit ja üle 10 ruutmeetriselt osalt — 1 kr. 50 s. ruutmeetrit ning iga reahaua eest 25 senti.

D. Apostliku-õigeusu koguduste avalikul matmispaigal:

- 1) I jaoskonnas: 2 kr. 70 s. ruutmeetrit või 6 kr. igalt 2,25 ruutmeetri suuruselt matmisplatsilt.
- 2) II jaoskonnas: 1 kr. 60 senti ruutmeetrit või 3 kr. 60 s. igalt 2,25 ruutmeetri suuruselt matmisplatsilt.
- 3) III jaoskonnas: 1 kr. 10 s. ruutmeetrit või 2 kr. 40 s. 2,25 ruutmeetri suuruselt matmisplatsilt.

E. Pärnu juudi koguduse matmispaigal 3 kr. ruutmeetrit.

Kõigil eeltähendatud matmispaikadel on maksuta (rea) hauakohad, mis peetakse korras asutise hoolet, kelle valitsemisel on matmispaik.

Pärnus, 21. novembril 1935.

Linnapea O. Kask.

Linnasekretär K. Rumvolt.